

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune
în Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nux, Aug. Feld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opolđ (VII Erzsébet-körsut).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
ială. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 3.)

„GAZETA“ iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumără la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30. etajiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 14. — Anul LXX.

Brașov, Vineri 19 Ianuarie (1 Februarie).

1907.

Vine rândul poporului...

(ss) Napoleon I a zis: „Dacă scarpini pe Rus, iese la iveală țatarul“. Cam asta am putea-o dice și despre firea egoistă a omului în genere: Ori cât de înaintat să fie omul și clasele societății sale, îndată ce-și vad periclitare interesele, își uită de datoriile lor morale, și egoismul crud al omului iese la iveală. Omul indemnăt de egoismul său foarte ușor se face din asuprit asupritor.

La începutul alcătuirii națiunilor și statelor, vădând mai marii și cei mai pricepuți ai semințiilor că e periclitată chiar existența lor prin oarba și nesocotita vânare după interesele lor particulare, au dat putere absolută peste sine ducilor, regilor lor, firește totdeauna numai acelor duci sau regi, cari prin individualitatea și purtarea lor știură să le câștige respectul și încrederea deplină. Inșă după regii demni de încredere, drepti și înțelepți, cari erau puțini, au urmat mulți, cari au abuzat de puterea absolută ce li-s'a dat, și și-au neîndreptățit supușii. Dintre supuși cei mai puternici și mai luminați știură cu mijloace iertate și neiertate să-și îngreșească drepturile și avutul lor în contra voiniciei regelui, ba merseră — la noi cu *bula de aur* — până acolo, de decretară îndreptățită chiar revolta în anumite cazuri. Oligarhii asigurați față de rege nu întârziară la rândul lor a stoarce dela rege privilegii peste privilegii și a neîndreptății pe nobilii mici și pe bietul iobagiu. Nobilimea de mijloc cu timpul — la noi sub nefericitul Ludovic II fiind condusă de Verböczy — să răsvrăti în contra apăsării oligarhilor și isbuti a-și asigura rol conducător în trebile țării.

De aici încolo atât nobilimea cea mare, conții și baronii, cât și cea mijlocie și mică apăsau deopotrivă asupra bietului iobagiu.

Veni revoluțiunea cea mare fran-

ceză și după ea la o jumătate de veac veni și la noi desrobirea țaranului și egalitatea cetățenească — în lege și — pe hârtie, dar în praxă nici ađi. Nobilimea de odinioară a aflat mijloace și moduri, și află — la noi până în ziua de ađi — pentru ca să țină puterea în mână ei și să o folosească, firește în interesul ei.

La noi se ținură de vechia apucătură a tuturor asupritorilor: „*Divide et impera*“ (Împărchează și stăpânește).

Ei născociră ideia de stat național, recucerirea patriei, maghiarizarea și câte și mai câte. Cu aceste au tras în partea lor poporul maghiar ațâțându-i vanitatea națională, și-l folosesc până ađi în contra celorlalte popoare din patrie. Li-a succes a împărcheia popoarele țării și astfel stăpânesc peste ele în interesul lor, ca și în timpul iobăgiei.

Aceasta va ținea cât va ținea, dar trebuie odată să înceteze. *Vine rândul poporului*. E timpul să se emancipeze de sub tutela prea egoistă a stăpânilor de până acuma.

Poporul maghiar va vedea ađimane prin sîta nălucirilor, că i se ține înaintea ochilor, și va recunoaște: că toate devizele politice de ađi, cari îi gâdelesc vanitatea națională, nu-l fac nici mai liber, nici mai avut, nici mai fericit. Din contră, îi atrag numai înstrăinarea concetățenilor săi proprii și a lumii civilizate fără de a-i folosi ceva. Va afla, că numai în armonie și iubire frățească cu celelalte popoare conlocuitoare poate să fie întru adevăr liber și fericit și să înainteze cu pași siguri în cultură.

În clasele muncitoare maghiare deja începe a străbate aceasta convingere.

Popoarele nemaghiare din țară, devenind mai deștepte pe ăi ce merge, pe lângă toate piedecile, ce li se pun în instrucțiune, vor pretinde tot mai tare adevărata îndreptățire egală. Multimea de cetățeni, cari emigrează

din țară în America, întorcându-se de acolo, aduc cu sine și lătesc între concetățenii lor de aici, de acasă, ce au văduț în praxă și despre ce s'au convins în America: cumcă popoarele fie de ori ce limba, naționalitate și religione, numai așa pot fi întru adevăr libere și fericite, dacă țin strâns la olaltă, se respectează și iubesc și-și apără drepturile și libertatea imprumutat, neascultând de devize și voci ademenitoare, cari de când e lumea n'au avut și n'au alt scop decât a împărcheia și-apoi a subjuga și esploata.

Ajungând popoarele din acest stat odată la priceperea adevărată a intereselor lor, toate acele condițiuni și restricțiuni, de cari vor să lege stăpânii de ađi drepturile cetățenești și să zădărnicească eară'egala îndreptățire, vor fi spulberate în vânt și se va inaugura era dreptății, egalității și frățietății.

Firește, că s'a pierdut până acum mult timp în frământări zadarnice și va mai trece câțva timp până ce poporul va ajunge la drepturile sale și la putere, dar că va ajunge este sigur: căci acum *vine rândul poporului!*

Revista politică.

În urma cunoscutei afaceri Polonyi-Halmos-Lengyel, care și astăzi ține încă incurcate partidele dela cărma țării, *dieta ungrească* a ținut pe la sfârșitul săptămânei trecute numai două ședințe scurte, în care s'a votat budgetul ministeriului de finanțe și s'a desbătut asupra unor casuri de imunitate. Între deputații, cari au fost extradați de dietă pentru diferite delicta, au fost și deputații Dr. Stef. Petrovici, osândit la 8 luni închisoare de stat pentru publicarea unor articole în ziarul „*Drapelul*“ și deputatul slovac Milan Hodzsa, condamnat la 1 lună închisoare tot din cauza unui proces de pressă. Vineri

a luat apoi dieta vacanță, până alaltări Marți, când s'a început desbateră proiectului de lege privitor la budgetul statului pe anul 1907. Despre această desbateră aducem amănunte la alt loc al foaiei noastre.

Chestia de căpetenie, care a preocupat zilele trecute și preocupă încă și acuma guvernul și partidele ungrești este, cum am zis și mai sus, *afacerea Polonyi*. Strâns cu ușa din toate părțile, indeosebi din partea deputatului Lengyel, bietul Polonyi n'a avut încătrău, și a trebuit mai mult fără voie decât cu voie să-și dea *dimisiunea*. În timpul cât dieta n'a ținut ședințe prim-ministrul Wekerle a fost în audiență la Maj. Sa, căruia i-a anunțat eșirea din guvern a lui Polonyi. După-ce s'a reintors Wekerle din Viena s'au început între ministrii și în sânul partidelor constătuiri: cum să se pună la cale lucrul, ca Polonyi să se despartă în cinste și onoare de la cărma țării. Erau multe păreri. Unii, cari țineau la prietenia lui Polonyi, erau de părere să-i facă în dietă mari ovații și să-l ridice în slavă, ca să nu simtă atât de greu căderea sa din guvern. Alții însă ziceau, că nu e bine ca partidele coaliției să se identifice cu Polonyi, că nu se poate ști, ce se va mai alege din acuzările murdare, ce s'au îngrămădit pe capul lui Polonyi. Pe ieri Miercuri seara a fost convocat marele sfat al independiștilor, ca să aducă o hotărâre definitivă în privința aceasta. Despre cele petrecute în sfatul de eri vom aduce amănunte în alt local foaiei noastre.

În urma numeroaselor acuzări, ce s'au adus ministrului Polonyi din partea dep. Lengyel, Polonyi a *băgat pe Lengyel în judecată* pentru calumnie și vătămarea secretului epistolar.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Văsălie Păptălac și Iepurele lui Moș Gerilă.

Troznea zăpada sub picioare, crepau copacii în codru, îngheța apa ferbând la foc!... Era mă rog prăpădenie mare de frig și cădeau păsările în zbor de groaza lui Gerilă-Moș-voinic, care 'n traistă n'are nimic, numai ghiță, ger și frig. Oamenii de pe la sate zgriburiau pe acolo, ceia dela oraș, iar la oraș zgriburiau, care pe unde erau, numai în satu Bogdaprosta trăia un om, — adevă mai mulți, și fiind-că eu numai de asta vreau să istorisesc, ceialți pot tremura și mai departe, dacă le place ori dacă nu le place — și ei îl cunosc pă ala, pă Văsălie Păptălac, de vârstă mijlocie, de statură mijlocie, de sărăcie mijlocie, dar al dintăi în limbuție, cât un advocat știa să-ți împletiască vorbele cele mai alese și la lege și la fărădelege și cu dreptu și cu nedreptu — și'i sămăna tare graiul cu ala paptalac... paptalac... mănecă

mălai de n'ai colac. — Destul că oamenii din sat, după chipeșia lui de sfătoșie și glăsuire îi puse numele ăla de „*Păptălac*“ pe care omul nostru de voce de nevoe, trebui să-l lase frumusețel cusut pă sumanu lui.

Fratele Păptălac mai avea doar ca toți oamenii o drăguță de nevastă frumoasă, peste care abia vor fi trecut 30 de erni, dar nici atâta de-am sta a socoti cu de-amărunt. — Mândră muere, bună nevastă, dar rea mamă, căci doi copii plângeau de foame în cotruț sub bolfa cuptorului și în casă de trei zile n'a măturat, apă n'a adus, că cea de eria înghețat în cofă... focul e pe sfârșite, un ochiu de fereastră era spart încă din vară, când găina-i zglobeie eșind de pe ouă, i-i plezni prin capul ei pupuiat o năbădaș, adevă, că la ce să mai umble pe ușe, când poate eși pe fereastră, și-a eșit... și de atunci ochiul de fereastră... e ochiu de hârtie... o hârtie vechie galbină... dar acu e'un sloiu de ghiță.

— Br... br!... Măiculiță dragă eu nu mai știu de's fată, ori fecior!

— Ce ți mă! Taci și tremură bine, că să te încălzești aivea.

— Dar mi-e foame tare! — fă bine ceva de rumegat... o cojiță... ferbe o țăr de oțăt mamă, prăjește mălaiu... că ne pustim... — Începură băeții zgriburiud a se ruga.

— Așteptați dragii mamii, o să vină ta-to! O să vină, a mers la vādăslit (vānat)... va aduce el vr'un epuraș, vr'o vulpe ceva, fac focul... n'o tăceți.

— Iepuraș... vulpe... fie ce hantătar ar fi, numai să fie ceva!

— Tăceți molcom...

— Taci molcom Ioniță! auzi tu! dar nu dormi, ei taci molcom...

II.

Ziua să 'nvălea încet cu noptea și un vânt subțire ca tăișul brioiului zbărânăia peste satul amortit de frig, peste hotarul tăcut și alb, peste codrul înghețat aramă și cătră capul satului să apropia tiptil un om, căruia nu i-se vedea nici ochii, nici obrajii, nici nimic, nimic, tot era alb, alb argintiu ca tata gerului, —

numai d'acolo mai puteai găci că-i om pământean, c'avea 'n mână o pușcă ruginită, de pe vremile tătarilor, ori poate de pe alte vremuri, că n'am cetit slobozenia. — Destul că gata o ținea cu mâinile înmănușate, gata... numai s'o sloboadă... vai și amar de zilele lui iepure, de cumva l'o aduce păcatele pe la țeva cea haînă... vale-o! Să te 'nfiozezi ce păgânătate, în ce păcat da omul nostru ca bun creștin...

A umblat ziua 'ntreagă, hotarul întreg și nu i-s'a arătat nici sămăntă de iepure. S'a hotărât, că nu merge acasă, până nu duce la muere și copii vānat... un iepuraș... numai unul... cum l'ar deochia vecinii că el a pușcat iepure... bine-ar fi!... tare bine...

Lângă gardul lui Timofie, a cărui grădină eșia din sat hāt în spre pădure, se puse dar în leș, își potrive șezutul, ca între vānat și el să fie coama șanțului, își dresse bine pușca, să fie gata, ca la cătunie... Cătunie!... elei..., pe când a fest el în gledă ar fi putut pușca iepuri... dar nici în minte nu i-or venit... alta-i acu... alta...

In urma nimicirii mandatului de deputat al d-lui Cor. Brediceanu, ales in cercul Bocșei, se va face pe la mijlocul lunei Februarie st. n. *alegere nouă de deputat in cercul Bocșei*. Fruntașii români din acest cerc au ales cu mare însuflețire și unanim de candidat de deputat pe d-l Dr. Valeriu Branisce, directorul ziarului „Drapelul” din Lugos. Ungurii susțin de candidat pe gazetarul șovinist jidano-maghiar Iulian Weiss, care căzuse în rândul trecut față cu d-l Brediceanu. D-l Dr. Branisce a plecat ieri, Miercuri, însoțit de mai mulți deputați în cercul Bocșei, ca să-și țină vorbirea de program.

De altă parte foile maghiare lătesc fel de fel de vești, că Românii din acest cerc ațîță pe față și în ascuns în contra Ungurilor și a candidaților lor și tipă ca din gura șearpelului după gendarmi, cari și așa se află deja în număr destul de mare la fața locului, pentru-ca — vezi Doamne — să susțină liniștea și ordinea. Cu minciunile și scorniturile aceste ale foilor jidano-maghiare, cei cu musca pe căciulă vreau să aducă încă și mai mulți gendarmi pe spatele alegătorilor români. Românii din cercul Bocșei, cari sunt în mare majoritate, credem, că se vor dovedi și de rândul acesta de oameni vrednici și la locul lor și vor da din nou o trântă jidanului, doritor de deputație.

Cu câteva săptămâni mai înainte se făcuse arătare la dietă contra faimosului deputat C. Burdea din cercul Caransebeșului, pe motiv că fiind președinte al fondurilor grănițarești, nu poate să fie totodată și deputat dietal, căci așa e scris în lege. Alaltăieri s'a întrunit comisiunea dietei, care avea să judece afacerea aceasta și a hotărât, că d-l Burdia poate să rămână și deputat, deoarece averea grănițarească nu e avere comună, ci averea familiilor grănițarești.

Vorbă să fie! Dar ne temeam noi, că corb la corb nu scoate ochii.

Luni s'a ținut în Viena *ultima ședință a Camerei deputaților*, al cărei mandat a expirat ieri, Mercuri, în care ședință s'au votat ultimele proiecte de lege, între cari cel prin care se ratifica actele dresate la conferința dela Algeciras. Președintele Camerei d. Vetter a făcut apoi istoricul activității Reichsratului și a relevat cu deosebire reforma electorală, accentuând necesitatea modificării regulamentului pentru noua Cameră. El a exprimat apoi mulțumiri vicepreședinților pentru concursul lor, în

tregului biurou și Camerei, rugându-i pe toți să păstreze buna sa amintire. Președintele a încheiat strigând: Trăiască Impăratul! Deputatul Kathrein, șeful partidului centrului, a exprimat în numele tuturor partidelor, președintelui, mulțumiri și recunoștință pentru imparțialitatea și obiectivitatea cu care a condus desbaterile. Ședința a fost apoi ridicată.

Senatul austriac a ținut de-ase-menea Marți ultima sa ședință, votând ultimele proiecte dela ordinea zilei.

Vinerea trecută s'au făcut în *intreaga Germanie alegeri pentru Reichstag-ul imperial*. Alegerea s'a sfârșit cu *înfrângerea socialistilor*, despre cari se credea că vor câștiga și mai multe mandate de deputați ca în trecut. Din 397 deputați, câți numără „Reichstag“-ul, s'au ales cu totul 237 deputați, iar în 160 cercuri s'au declarat balotagii, adică se vor face nouă alegeri, deoarece nici unul dintre candidați n'a întrunit majoritatea absolută a voturilor. Iată rezultatul oficial al alegerilor:

Au fost aleși: din partidul centrului 89, balotagii 31 (104)*; conservatori aleși 41, bal. 29 (52); socialiști 29, bal. 92 (79); liberali naționali 28, bal. 58 (51); poporali-liberali 6, bal. 27 (20); uniunea liberală 1, bal. 12 (10); partidul poporal-german 2, bal. 11 (6); partidul imperial 10, bal. 19 (22); agrarieni 4, bal. 12 (6); poloni 18, bal. 5 (16); afară de partide 17, bal. 24 (16).

După-cum anunță foile germane, socialiștii vor trage scurta și la balotagii, astfel încât se poate spune, că guvernului german i-a succedat și câștiga o majoritate în viitorul „Reichstag“, cu ajutorul căreia va putea trece prin cameră proiectele de legi dela ordinea zilei, între cari în primul loc votarea creditelor pentru coloniile germane din Africa de sud, cari în sesiunea trecută n'au întrunit majoritatea și din a căror cauză „Reichstag“-ul a fost dizolvat.

Dia dieta ungară.

În ședința camerei ungare dela 29 Ianuarie n. c. fiind la ordinea zilei proiectul de budget pe anul 1907, așa numita „apropriație“, a luat cuvântul dintre deputații naționaliști mai întâiu

Dr. Mihail Polit care zice, că e bătrân și a văzut multe crize ministeriale, dar nici una ca cea de față, a căreia caracter este *scandalul*, afacerea Polonyi,

*) Numărul în paranteză () arată câți deputați a avut fiecare partid în sesiunea trecută.

care a turburat întreaga țară și care dă pe față un rău, ce nu se poate lecu decât printr'o cură radicală. Cum stă cu politica interioară în Ungaria? Îi pare rău că pân' acum n'a putut răspunde la vorbirea din Noemvrie a lui Andrassy. Ea conține mari rățări. Ungaria nu e stat național, ci stat de naționalități și aceasta ar trebui să o aibă înaintea ochilor guvernării ei. Andrassy s'arată mai șovinist ca odinioară Tisza Kalman. E trist. Austria ni-a dat pe mâna d-voastre, cerând să renunțăm la postulatele naționale, și d-voastră vă întreceți unii pe alții în șovinism. Apponyi până în ziua de azi n'a retras ordonanțele lui Lukacs, cel din ministeriul Fejervary, cari sunt mai rele decât era proiectul Berzeviczy. Ne învinuim că naționalitățile ar avea nizuința de a distruge statul ungar. De ar fi avut aceste nizuințe Ungaria poate n'ar mai exista azi. Andrassy zice că la toate numai agitatorii sunt de vină, (Voci: Bine zice! să-i nimicim!) oare aceștia sunt de vină că poporul emigrează în America?

Nu cu mijloacele propuse de Andrassy veți putea ajunge la un scop, ci numai prin aceea că vă veți lăpăda de șovinism și veți contribui ceva la cultura naționalităților, făcând totodată să înceteze nedreptățile și relele administrației. Nu primește proiectul de budget. (Aplauze din partea naționalităților).

Urmează o pauză, după care vorbește deputatul Mery și apoi ia cuvântul

Dr. Aurel Vlad în fata proiectului budgetar, despre care ministrul-președinte a zis, că oglindează politica regimului actual. Își ține de datorie a motiva nelcrederea ce o are, dimpreună cu soții săi, în acest regim. Guvernul promisese democrația, dar a venit reacțiunea; a promis că va aduce garanții constituționale și acum se pune în perspectivă confiscarea presei; a promis că va aduce legi sociale și în loc de aceasta ne-am trezit cu sporirea gendarmeriei, cu desființarea societăților muncitorilor și punerea în perspectivă a legii grevelor; ni a promis curățirea moravurilor publice și a urmat scandalul în legătură cu afacerea lui Polonyi. Crede că așemeni lucruri, ca cele ce le dă pe față aceasta afacere, indică o dărâpănare morală.

Trece la chestiunea reformei electorale. Guvernul încă și azi se ocupă cu adunarea datelor în privința arondării cercurilor electorale din toată țara și în privința măsurii în care să se etindă dreptul electoral. Aceasta trăgănare a lucrării guvernului înseamnă, că n'are să fie vot universal. Așteptăm o deslușire în privința aceasta.

Oratorul vorbește apoi de chestiunile militare, de chestiunea naționalităților și de chestiunea socială.

Chestiunile militare se zice că ar fi suspendate, dar se mai zice, că coaliția va urca cotingentul de recruți la 21.000 soldați. Nu vede în purtarea de acum a partidului independențist decât recunoașterea, că a fost o greșală a ridica atunci chestiunea militară, căci n'are putere de a o duce la bun sfârșit.

A doua chestiune, ce așteaptă o deslegare urgentă, e chestiunea naționalităților, care e o chestie a statului și a viitorului lui și a tuturor popoarelor lui.

Datorința statului e să asigure egala îndreptățire a tuturor popoarelor sale, ca să fie toate mulțumite. Chiar ministrul de interne a recunoscut, că la noi sunt atfel

de stări decât în Grmania unde față de 2 1/2 milioane stau 60 milioane Germani. Și nici în Germania nu i îndreptățită perzectuarea Polonilor pentru limbă.

Legislația dela 1868 s'a încercat să deslege chestiunea naționalităților atunci când a făcut legea de naționalități (!) Deputații naționaliști din dieta dela 1868 cereau recunoașterea ca națiune. De aceea ei au prezentat un proiect deosebit contra proiectului redactat de Deak, cerând ca să fie recunoscute toate naționalitățile de națiuni unitare (?).

Dar majoritatea dietei a primit proiectul lui Deak, care zicea, că toți cetățenii fac parte din națiunea politică ungară și toți sunt egal îndreptățiți. Această egală îndreptățire e principiul fundamental în legea din 1868.

Despre legea aceasta a zis contele Andrassy, că e produsul național al genului maghiar. Dacă este așa cum se poate că parlamentele de mai târziu și practica s'au abătut dela ea? Cum se poate că după cuvintele lui Andrassy imediat camera a respins proiectul de rezoluție al deputatului Vaida, prin care cerea executarea legii naționalităților?

Să nu credeți că vom plânge dacă legea naționalităților se va șterge. Nu, căci vom avea cu o minciună mai puțin, cel puțin nu vom avea o lege... (Vertan: Auzi ce zice că legea-i minciună! Voci: La ordine! Președintele chiamă pe deputat pentru aceste cuvinte la ordine.)

Vlad: ...cel puțin nu va mai fi atunci contradicție între practică și lege. Să nu creadă însă onor. camera, că prin ștergerea acestei legi se va rezolva chestiunea naționalităților!...

Dar veți zice că dacă legea amintită s'ar executa, iar în administrație și în justiție s'ar da teren liber limbilor naționalităților — aceste vor începe a gravita în afară, (voci: Și acum gravitează!) aspirând a se uni cu frații lor din țările vecine.

Chestiunile aceste să nu le judecăm cu patimă, ci din punctul de vedere al interesului popoarelor și eu declar, că cea mai rea politică ar face nu numai cetățeanul ungar, dar ori care cetățean român, care s'ar nizu numai într'acolo ca să unească pe Români într'un singur stat. (Sgomot.)

Zice, că într'un astfel de stat român existența regatului român și a rasei române n'ar fi asigurate, căci un astfel de stat ar fi lipsit de sprijin și nu s'ar putea menține în fața Rusiei și a Germaniei. Aceasta ar fi o adevărată politică de sinucidere. (Sgomot. Voci: Și totuși o urmați!)

Vlad: Locul Românului din statul ungar, care ar urma conștient politica aceasta, nu e temnița, ci casa de nebuni! (Așe e! Așe e!) Și de aceea nu țin de îndreptățită temerea contelui Andrassy, că gruparea comitatelor după rasă, ar constitui o primejdie oare-care, ci tocmai din potrivă.

Eu sunt de părere că încercările în direcția dorită de br. Banffy primejduesc independența, ba existența Ungariei... Nu e în drept tocmai magnatul Andrassy când impută deputaților naționaliști, că ar purta o politică de bacșiș. Oare aristocrații unguri nu au sprijinit curtea vieneză în contra revoluției lui Rakoczy pentru bacșișuri?

În chestiunea socială contrastele nu

Amorțit de ger, ostenit de drumu cel ne mai umblat al vânătorilor, cari nu știu vâna... îl mângăia un drăguț de somn dulce — și i-se năzăria, că dealul Popii să prefacă încet în nor alb și din el apare înaintea lui un moș alb, — și moșul alb pare că-i moș Gerilă al vestit, care mână naștea lui o turmă de iepuri, cu urechi lungi, cu ochii mari ca ai vițelilor, cu cozile rețezate până 'n trupină, cu niște mustați frumoase care mai de care, — îi vede, — întinde pușca, — nu i pasă nici de Moșul ăla, — numai unul — aiurea el — Ce? că doar dintr'atăția unul nu-i cu supărare. În clipa aia... top... top... top... cu sărituri mari s'apropie către gard epurașul. Păptălac își șterge ochii și visul cu mânușa cea îmburată, — pune pușca la ochi, — vede că-i un epure zdravăn... pe de-asupra omătului sub întunerecul nopții îl ia la ochi... tocmai oblu în cap... — Buf!

Pușca ruginită, încărcată Dumnezeu știe de când, așa răsună, cât cloocotia împrejurimea, și-l izbi pe Peptălac în umăr cu atâta vrășmașie, cât căzută pe spate...

dar colo sub fumul ce să împrăștia, spre zăpada albă, vede întins ceva sur. E epurele. L'a lovit... e al lui. — Bucuria i-i luă toate simțirile, nu-i mai era frig, nu somn, nu nimic... iute îl viri în straiță, așa călduț, și haid.....

Cocoșii cu creasta înghețată glăguiau de miezul nopții, când Văsălie cu voce bună deschise porțița, care scârțâia în duerea și frigul ei, de s'auzia din Tușeni, păru în casă, — unde nevasta, ațâța focul, suflând în tăciunii verzi, acum de-a treia oară.

— Tu ești Văsălie!
— Eu! zo! — scumpa mea!
— Am pus apă la foc, — nu știu bine-am făcut ori ba?

— Ai putut aduce ceva? — vorbea ea în șopot, nu care cumva, să se trezească bietii copilași... mai cu seamă de n'ar fi adus vânat!

— Ce?... Eu să n'aduc un epure? Ce crezi, am stat mult, fiind-că voiam s'aduc doi c'un drum. Țasta l'aș fi putut eu aduce încă de timpuriu... zise el și fălos pune pușca izbind'o cu trufășie la pă-

rete, și bagă mâna în traistă. — Copiii în toiul pustii izbite, să scoală și la lumina focului, văd pe mama lor cu câtă dragoste și fală îl privește pe tata lor, care scoate din traistă un vânat greu, și-l trânteste pe vatra focului...

— Bătutu-m'o Dumnezeu!
— Da ce-i dragul meu!...
— Și nu vezi tu, mă muere... dar nu vezi tu că ce-i?...
— Păi... ba io văd, că ăsta-i motanul lui Timofie cel engleuș, — numai de-o ști, o s'o pățim...

— Nu pot înțelege? — zise Văsălie prinzând coada motanului — dacă eu l'am pușcat, cum putea să nu fie iepure?... însă... coada... asta...

— Trăzniasc'o Dumnezeu! — Vezi bine că coada aia de vină! — doar iepurii n'au coadă d'un stânjen?...
— Mamă! — ferbe oțat!

Văsălie puse pușca pe foc, la stratul ei și-au fert cina, — acesta iau fost cel dintâi și cel de pe urmă vânat.

I. Rodina.

Fata și codru.

— baladă poporală. —

Nu mă bate Doamne tare
Că n'am făcut păcat mare,
Făr' mă bate numa-un pic
C'am făcut unu mai mic,
C'am trăit
M'am veselit

De când eram încă mic
Pân' acuma ce's voinic.

Vântu sta
Frunza cânta:
»Nu mă bate Doamne rău
Pân' m'oiu face fibirău
Și badea solgăbirău

C'am trăit
Numa 'n iubit
Și în dulce veselit.

Trandafir floare spinoasă
C'am fost mândră și frumoasă
Cinașă și dragostoasă,
Dragostoasă, prea drăcoasă
De băgam boalele 'n oase
La voinici
De cei mai mici
La boieri
De cei mai mari.

sunt nicăiri așa de acute ca la noi, nicăiri nu e așa de mare jăfuirea muncitorilor ca la noi. Aici administrația nu poartă grije decât de interesele clasei domnitoare, și am putea zice că în cealaltă clasă văd un dușman al națiunii.

La noi statul apără pe cel puternic față de cel slab. Aceasta se vede și din vorbirea ministrului de agricultură, care vrea să creeze rezerve de muncitori pentru vreme de greve și promite economilor, că le va pune la dispoziție mașini, în fine tocmai ministru provoacă pe economi să se asocieze. De altă parte ministrul suspendează societățile și asociațiile muncitorilor și declară că pe baza codului penal va lua măsuri împotriva celor ce provoacă pe muncitori să se asocieze. Pe deoparte dar slăbește grupările muncitorilor, iar pe de altă parte în ajutorul economilor celor bogăți. Tocmai bugetul actual, care prea puțin să îngrijește de ajutorarea muncitorilor și a poporului de robotă, dovedește că politica socială a guvernului este greșită.

Se îmbulzesc la stat cei cari zic »ceroficiu«, căci mi-am prăpădit moșia sau averea în cărți, »cer pâne«, că sunt Maghiar. Statul să crede dator să îngrijască de aceștia. De aceea avem prea mulți funcționari.

Mizeriile aceste se pot lecu numai punând în aplicare cât mai curând sufragiu universal. Guvernul de față reprezintă rămășițele vechiului trecut, noi reprezentăm aspirațiile viitorului, care vrea să intru pe Ungaria democratică. Crede că și clasa acum stăpânitoare va înțelege avizul istoriei și nu se va pune în calea evoluției, adevărată a dezvoltării firești (Sgomot). Nu primește bugetul.

ȘTIRILE ZILEI.

— 18 (31) Ianuarie.

Inființarea unui muzeu național român.

Din București se scrie: Din inițiativa d-lor deputați prof. Dr. Angelescu și Paul Negulescu s'a alcătuit un proiect de lege pentru construirea unui muzeu național în valoare de un milion lei; o bibliotecă centrală în valoare de un milion și un observator în valoare de 300.000 lei. Pentru îmbogățirea muzeului național să se prevadă în bugetul statului câte 100.000 lei anual. Proiectul a fost semnat de un mare număr de deputați și va fi în curând depus pe biroul camerei române.

Distincțiune. Implicându-se eri 50 de ani de când Marele duce Frideric Ludovic de Baden a devenit proprietarul regimentului de infanterie Nr. 51, staționat în Brașov, marele duce a conferit mai multor ofițeri și subofițeri ai acestui regiment decorațiuni. Dintre ofițerii și subofițerii români au fost distinși următorii: cu crucea de cavalier cl. I. căpitanul *Mustețiu*, cu crucea de cavalier cl. II. locotenentul *Silviu Patîșia*, cu medalia de argint pentru merite sergenții: *Nicolae Stanciu*, *Stefan Rusan*, *Ioan Oprea*, *Basiliu Calugăr* și *Iacob Moldovan*. Impărțirea decorațiilor s'a făcut eri după prânz cu mare solemnitate în casarma neagră.

Reprezentanța orașului Brașov s'a ocupat în ședințele de Marți și Miercuri cu niște afaceri foarte importante pentru dezvoltarea orașului nostru. În ședința de Mercuri a fost la ordinea zilei între alte obiecte raportul magistratului (referent d-l

Alfred Schnell) cu privire la darea în întreținere a canalizării orașului Brașov. Se știe adevărat, că publicându-se concurs în afacerea aceasta, au intrat 11 oferte, dintre care magistratul recomandă să fie primit oferta societății pe acții de granit din Kissebeș, care se arată gata să ducă în îndeplinire canalizarea orașului pentru suma de 994.390 cor. După o lungă dezbateră, care a durat până târziu seara, s'a primit propunerea magistratului, și s'a mai decis totodată ca un eventual recurs contra acestei deciziuni să fie admis numai *extra dominium*.

O nouă încălcare. Decanul facultății de drept de pe lângă universitatea din Budapesta, scrie »Lupta«, d-l Kmety Károly a refuzat de a mai iscăli chitanțele românești ale studenților, cari au stipendii, cum a fost obiceiul până acum și cum e și acum la toate celelalte facultăți. Studenții șicaniți și-au scris chitanțele în ambele limbi românește și ungurește și decanul le-a iscălit în semestrul I și până la un timp și în semestrul al doilea. Dar acum a declarat pe onoarea lui că nu mai iscălește decât chitanțe ungurești. Procedul d-lui Kmety constituie un abuz vădit. După cât știm în afacerile noastre fundamentale, limba oficială e cea românească, nici chitanțe ungurești n'au ce căuta acolo. Atragem atenția celor în drept a hotărâ, ca să nu permită amestecul în afacerile fundamentale tuturor nechemărilor.

Proba viitoare a Reun. rom. de cântări din Brașov se va ținea mâine, Vineri, la orele 5 p. m., în sala cea mare a gimnaziului.

Numire. Ni se scrie: D-l Petru Cherestesc parochul Buzei și adm. protopopesc în tractul cu acelaș nume a fost numit cu începutul anului curent din partea episcopului din Gherla — protopop al acestui tract.

Cununi. Domnul *Ilarie Giurgea* și doamna *Eufrosina Vili* ne fac cunoscută căsătoria lor, care se va celebra Duminecă în 3 (21) Februarie 1907, la orele 12 din zi, în Biserica Sfintului Nicolae din Prund.

— Domnul *Dumitru G. Manu* domiciliat în Brașov și domnișoara *Elena Popea* din Săcele își vor sârba cununia Duminecă în 28 Ianuarie st. v. (10 Februarie st. n.) 1907 la orele 1 p. m. în biserica nouă din Satulung (Săcele).

Noul primar al Sibiului. În urma retragerii în penzie a fostului primar al Sibiului s'a făcut alaltăeri în Sibiu alegerea noului primar. Ședința consiliului comunal a fost prezidată și condusă de d-l vice-comite al comitatului Sibiu *Reissenberger*. A fost ales cu aclamațiune singurul candidat d-l *Albert Dörr*, primar în Sebeșul-săsesc.

Românii macedoneni din Bitolia au ridicat o cruce comemorativă în memoria celor uciși de antartii greci. Crucea e de marmură albă și are o înălțime de 2 metri. Pe amândouă fețele crucei se află scris: »Acelora ce au murit pentru Patrie și neam.

Greva tipografilor din Sibiu. Din Sibiu ni-se scrie: Culegătorii tipografi din tipografiile din Sibiu au proclamat Luni în 28 Ian. c. greva. Din cauza aceasta ziarele cotidiene germane: »Sieb. D. Tagblatt« și »Hermansstädter Ztg.« nu apar. Săptămâna aceasta probabil nu va putea să apară nici »Foia Poporului«. Redacția foaiei avisează și pe calea aceasta pe cetitorii săi despre acest caz, făcându-le cunoscut că îndată-ce greva va înceta, redacția va despăgubi pe cetitori cu un număr dublu.

Pentru masa studenților români din Brașov au mai intrat cu lista de colectă nr. 14. (Colectant *George Ciocoiu* c. V gimn.) N. N. 50 b., *Ioan Hamsea* 2 cor., *N. Căldărea* 2 cor., *Constantin Proca* 2 cor., *Societatea de lectură Râșnov* 3 cor., *N. Chiorniță* 3 cor. Suma totală 1250 coroane.

Lista de colectă (colectant *Stef. Popovici* cl. II. gimn.) *D. Popp* 2 cor., *Gh. Popovici* 5 lei, *Anton B. Popescu* 5 lei, *Anica Popovici* 1 leu 50 bani. cu totul 2 cor. + 11 lei 50 bani.

Lista de colectă nr. 22 (Colectant *Silvestru Cioflec* student cl. III reală.) *Iosif Răfiroiu* Arpăc, *Trei-scaune* 10 fl., *N. N. 20 fl.* *N. N. 20 fl.*, *Cioflec Silvestru* 30 fl., *Gheorghe Răfiroiu* 2 cor., *Constantin Cioflec* 2 cor., *Ioan Voicu* 10 fl., *Dumitru Voina* 10 fl., *Vasile Negruț* 10 fl., *Mircea Dogariu* 30 fl., *Ioan Bucșa* 10 fl., *Tiberiu Babeș* 20 fl., *Andrei Boeriu* 10 fl., *Dionizie Pișcu* 10 fl., *Valeriu Sângerzan* 10 fl., *Henric Morgenstern* 10 fl., *Ioan Pișcu* 10 fl., *Gligorie Marin* 10 fl., *Vintilă Navrea* 10 fleri, *Ștefan Oancea* 10 fleri, *Traian Bordenanu* 10 fl., *Ioan Barbu* 10

fl., *Ioan Spârchez* 20 fl. Suma totală 690 coroane.

Primească maritimii donatori cel-mai călduroase mulțumiri. *Direcțiunea gimn. gr. or. român.*

O mare nenorocire la școala de meserii din Craiova. O groaznică nenorocire s'a întâmplat Luni în Craiova. Elevul *Frunzescu Nicolae* de la școala de meserii, fiindu-i frig, a deschis capacul de la gazometru ca să se încălzească. În timpul acesta un servitor al școlii aprinzând un chibrit gazometru a făcut explozie. Elevul *Florian Florea* isbit în cap a murit imediat. Elevul *Frunzescu Nicolae* a fost grav rănit la picioare, iar *Stancu Buturoagă* la mâni. De asemenea a fost grav rănit elevul *Sârbu*.

Cei trei răniți au fost transportați la spital.

Petrecere cu dans și tombolă. »Reuniunea Femeilor Române« pentru ajutorarea și înfrumusețarea sfintei biserici din Brașovul-vechiu va aranja în 3 Februarie st. v. (16 Februarie st. n.) 1907 o frumoasă petrecere cu dans și tombolă în sala hotelului Central Nr. 1 din loc. Această petrecere promite a fi una dintre cele mai frumoase producțiuni aranjate până acum, la care comitetul invită și prin aceasta pe toți aceia, cari doresc a se împărtăși la câștigul de tombolă din cele 60—70 obiecte expuse spre acest scop. Prețul de intrare este: de persoană 1 cor. Galerie 1 cor., iar de studenți a 60 bani. Contribuiri maritimioase se primesc cu mulțumită la adresa: D-nei *Maria Ios. Maximilian*, presid. reun., *Strada bisericii române* (Brașovul-vechiu) și se vor achita pe cale publică. La această serată, comitetul reuniunii în ultima sa ședință a hotărât, ca toate damele participante este de dorit a să prezenta în pitorescul nostru port național.

Mulțumită publică. Pentru repararea bisericii și edificarea școlii din parohia noastră Satulung sf. Arhangheli au mai contribuit următorii binevoitori domni: *Ioan Nică Popa*, proprietar *Cernavoda* 60 lei, *Ioan Moldovan*, fabricant *București* 100 lei, *Ioan Părvu Dimitrescu*, arăndaș 200 lei, *Axente Pandrea*, comerciant *Brăila* 200 lei, *Ioan Galescu*, comerciant *Roșetiu* 20 lei, *D-l Dr. Ghiță Moroianu*, șef de birou la ministerul de domenii *București* a avut bunăvoința a colecta suma de 155 lei de la următorii domni: *D. M. Bragadiru* *București* 100 lei, *Ioan I. Popea* 20 lei, *C. Bobeș* 5 lei, *Radu Gologan* 10 lei, iar d-l *Cornel Pană*, proprietar și arăndaș în *Viziru* suma de 110 lei de la d-ra *Rebecca Pană* 20 lei, *Petru Pană* 20 lei, *Elena Pană* 10 lei, *Victoria Lipăneanu* 5 lei, *Moise Ciută* 10 lei, *Nae Ciută* 10 lei, *Aurelian Pană* 10 lei, *Neculai Marcu* 2 lei, *Ioan Marcu* 2 lei, *Ieremia N. Pană* 2 lei, *Corneliu Pană* 19 lei. Comitetul parohial exprimă maritimioșilor donatori cea mai fierbinte și respectuoasă mulțumită. *Satulung*, în 6 Ian. 1907. Pentru comitetul parohial *R. Verzea* președinte.

Mare explozie. În minele de cărbuni de la *Saint Iohann*, lângă *Saarbrücken* (Germania) s'a întâmplat Luni o explozie într-o galerie la 700 de metri de adâncime. Erau acolo 400 de lucrători. Din aceștia 100 se află încă îngropați de vii, iar pe vre-o 100 i-au scos morți. Mina e a statului prusian și catastrofa a pricinuit-o aprinderea gazurilor.

Inundațiile în Dobrogea. Din *Galați* se scrie că din cauza creșterii apelor, Dunărea revărsându-se în com. *Lucevița* din *Dobrogea*, au fost înecate 400 vite.

Un culegător tipograf harnic poate afla imediat condițiune în *tipografia A. Mureșianu, Brașov*.

Sfaturi pentru cei degerați. Până la sosirea medicului avem să desbrăcăm pe cel înghețat afară sau într-o odăie nelcăzită, dar cu băgare de seamă. Să-l acoperim apoi ușor cu zăpadă sau cu ceârșafuri umede reci, lăsându-i gura și nasul slobode. Măinile și picioarele înțepenite nu le îndoiim în silă, căci se pot rupe. Dacă membrele sunt mobile, să frecăm trupul cu spirt sau cu șervete reci. După ce s'a încălzit trupul să-l ducem într-o odăie rece într'un pat nelcăzită, dacă începe a răsufla bine; de nu, să-i facem răsuflare artificială ca la înecați. Beături încălzitoare se dau numai după ce înghețul și-a venit în fire și numai cu băgare de seamă și câte puțin (cafea neagră, ceaiu, coniac). A deseori reușim pe calea aceasta să scăpăm de la moarte oameni, cari au stat câteva ciasuri ca morți.

ULTIME ȘTIRI.

Demisiunea lui Polonyi.

Budapesta 31 Ianuarie. — Ministrul de justiție *Polonyi* a prezentat eri lui *Wekerle* demisiunea sa în scris, în care zice, că se retrage, fiindcă în urma procesului de presă ce l'a intentat lui *Lengyel*, nu vrea prin rămânerea sa în fotoliul de ministru să influențeze pe judecători.

Demisiunea lui *Polonyi* se va publica Vineri în foaia oficială.

Aseară *partidul independent* a avut o consfătuire, în care *Kossuth* a anunțat demisiunea lui *Polonyi*, iar *Apponyi* arătând meritele ce și-lea câștigat *Polonyi* în timp de 30 de ani pentru partidul independent și că prin demisiunea sa a adus o jertfă pentru pacea în sânul coaliției și a partidului, propune ca partidul să declare că e departe de a vedea în demisiunea lui *Polonyi* întărirea acuzărilor îndreptate în contra lui fără dovezi și așteaptă liniștit sentința tribunalului, înaintea căruia s'a dus ministrul.

Contele Ștef. Karolyi și *contele Ștef. Bethlen* nu sunt învoiați cu această motivare, deoarece față cu judecătorul fiecare trebuie să aibă încredere necondiționată.

În fine totuși se primește cu majoritate covârșitoare proiectul de rezoluție al lui *Apponyi*, care va fi aduși votat de independenți în cameră.

Budapesta, 30 Ianuarie. În ședința de astăzi s'a continuat dezbateră bugetului statului pe 1907. Dep. *Goldiș* nu votează bugetul, neavând încredere în guvern. În expunerile sale dep. *Goldiș* arată, că nobilimea maghiară a suprimat întotdeauna naționalitățile, deși Românii au fost înaintea Maghiarilor în țara asta. Oratorul arată apoi pe larg, că politica partidului naționalist nu este contrară statului și respinge toate acușările și suspiciunile, ce se fac pe contul naționalităților.

Budapesta, 30 Ianuarie. La sfârșitul ședinței de azi dep. *Brediceanu* interpelează în afacerea *alegerii dela Bocșa*. D-l *Brediceanu* spune, că deși nu s'a fixat încă termenul alegerii, s'au trimis în cerc 600 jandarmi. Prin urmare adresează miniștrilor de interne, de honvezi și de justiție următoarea interpelare: »1) Au cunoștință că în cercul *Bocșei* s'au trimis mai multe sute de jandarmi? 2) Din ce cauză s'a ordonat trimțerea jandarmierii în cerc? 3) Cine a dat ordin jandarmilor, ca să sprijinească pe candidatul guvernamental *Iulian Weiss* în activitatea sa, iar pe alegătorii candidaturii naționalist *Dr. V. Branisce* să-i împiedece de a intra în contact unii cu alții.

Dep. *Vlad* adresează ministrului de comerț următoarea interpelare: »1) Are d-l ministru cunoștință, că s'a detras debitul postal revistei franceze „*L'Européen*“, și cu ce își motivează ministrul ordinul său? 2) E dispus d-l ministru să retragă ordonanța sa nedreaptă și din punct de vedere politic fără scop și compromițătoare și să absteie în viitor dela astfel de măsuri reacționare.

Ambele interpelețiuni au fost transpuse miniștrilor interpeleți.

Budapesta 31 Ianuarie. Drept urmaș a lui *Polonyi* e considerat secretarul de stat în ministerul de justiție, *Anton Günther*.

Viena 31 Ian. Foaia oficială publică patenta împărțească, prin care se disolvă *Reichsrathul* și se ordonă alegerile generale pentru noul parlament.

București 31 Ian. Camera română la propunerea dep. *M. Cantacuzino* a adresat o telegramă primarului *Vienei*, în care se exprimă primarului *Dr. Lueger* și populațiunii vieneze mulțumirile și sentimentele de simpatie ale camerei și poporului român.

Lemberg 31 Ianuarie. Toată regiunea dintre *Krosno* și *Ianov* e bântuită de mari viscole și zăpadă. Localitatea *Lomki* a fost cu desăvârșire îngropată în zăpadă, așa că nu se mai văd decât acoperișurile și coșurile caselor. Oamenii nu pot comunica decât prin acoperișuri și tuneluri făcute sub zăpadă.

Saarbrücken, 31 Ianuarie. În mod oficial se comunică, că numărul morților, cari au căzut victimă groaznicelor explozii din minele dela *St. Johann este de 148*, dintre cari au fost scoase până eri 62 cadavre. Focul în mină a fost stins. Cei 24 răniți, cari se află la spital, sunt înafară de orice pericol.

Petersburg, 31 Ianuarie. În întreaga Rusie decurg alegerile delegaților în vederea alegerilor deputaților pentru Dumă. Din toate părțile se anunță reușita delegaților opoziției și înfrângerea candidaților guvernului.

Trandafir floare blondină
Și-am iubit dela inimă
Copil tiner tinerel,
Copil tiner frumoseț,
Până ce mi-să 'ntâmpla
Că zo alta mi-l lua
Și cu ea
Mi-să iubea.
Bujoraș
Din Făgăraș
Zis'am maicii mintenaș
Să mă dee după el
Că e mic și cinșel
Maică-mea
Imi răspundea:
»Date-aș, date-aș
Mintenaș
Da z'o io că nu mă 'ndur,
Că mi frică că-i ungur,
Că unguru-i iute, iute
Când îți zice că-i ești dragă
Când te lasă ca pe-o fragă
Intr'un codru aruncată
Te toată lumea uitată.

Cul. de

Teodor A. Bogdan,
inv. în *Bistrița*.

Congresul nostru.

VI.

In partea a treia a chestionarului găsim întrebările relative la *programa școlii primare*. Partea aceasta privește materialul cuprins în planul de învățământ. O împărțim în două părți. În partea aceasta ne vom învăța în jurul celor patru întrebări, dela început, rămânând celelalte pe rândul viitor. Acelea sunt următoarele: 1. — Materia din actuala programă trebuie să fie un formă la sate și orașe? 2. — Cari din materiile de învățământ ar trebui să fie uniforme și cari nu? 3. — Ce s'ar mai putea reduce din actuala programă și materie? 4. — Ce schimbări ar trebui aduse programei spre a da învățământului o direcție mai practică?

Ca să putem vorbi de uniformitatea materiei, la sate și orașe, trebuie să ne aducem aminte, că în orașele noastre pe lângă școlile primare avem și școli secundare. Poate că nu tocmai în limba noastră, dar vorbă e că avem. Ca un elev să poată intra în școlile acestea să recer patru clase elementare. Cunoștințele lui din acestea clase trebuie să fie uniforme cu a celor dela sate. Proa ușor, căci ca și cei dela orașe trebuie să fie primiți și cei dela sate. — Dacă ar fi ceva de schimbat în uniformitate, aceea numai în clasele V și VI să poate face. Mari schimbări însă nu. E adevărat că un orașan nu va avea mare lipsă de economia rurală, pomărit, stupărit, fiindcă n'are unde le practica. Traiul lui însă e mai greu, prin urmare îi trebuie în mai mare măsură mijloace de subsistență. Aceste și le poate câștiga numai din venite laterale, pe cari le poate avea, numai dacă va ști cultiva articolele cari formează economia și industria casnică. Cultivați cum să cade îi vor ușura mult traiul vieții. Prin urmare uniformitatea s'ar putea păstra în toate obiectele, afară de economie. Astăzi e uniformitate fiindcă nu s'a propune nici la sate nici la orașe.

Ca învățământul să poată deveni mai practic, ar trebui să se facă unele schimbări în materia ce cuprinde planul de învățământ. Schimbările trebuie începute dela *religiune*. Studiul acesta deși ar trebui să formeze aureola învățământului, totuși e cel mai neglijat. Prin modul cum s'a propune în școlile noastre, — ar trebui să ne fie chiar — rușine. Și fiindcă urmările neglijerii, sunt chiar prea funeste, nu putem trece așa ușor peste el.

Istoria învățământului și mai ales a creștinismului n'a spune, că în primele școli s'a propunea esolusiv *religiunea*. În structori erau preoții. Celelalte obiecte s'au introdus cu mult mai târziu, așa precum au fost reclamate de viața zilnică. Introducându-se acestea s'a strimtorat *religiunea*, cari azi este redusă abia la trei oare pe săptămână. Și dacă chiar și acestea s'ar folosi mai bine, tot ar mai fi oare-ceva. Preotul — și unde ar putea — n'o propune, lăsându-se în nădejdea învățătorului. Acesta omoară vremea fiindcă pe el nu cade nici o răspundabilitate.

Timp puțin — și material foarte mult. Trebuie-ar deci aleși numai materialul indispensabil. Reduceri însemnate s'ar putea face atât în testamentul vechiu, cât și cel nou. În forma cum e tratat în *istoria biblică și catehism*, e imposibil ca omul să o poată propune cu succes. A începe cu facerea lumii și a găta cu soarta apostolilor, nu însemnă a propune *religiunea*. În forma aceasta nimic nu s'a va lega de sufletul și inima școlarului. Și dacă *religiunea* nu le poate cultiva pe acestea, atunci nimic n'a făcut. Din materia *religiunii* trebuie ales strictul necesar care să se predea în legătură cu *firea, obiceiurile, credințele și sărbătorile noastre creștinești*. Inzadar vom vorbi despre nașterea Mântuitorului, dacă nu s'a va spune că *Crăciunul* e sărbătoarea aceasta. Și de geaba îi voi spune lui aceasta dacă nu-i vom esplica și obiceiurile colindării, cu *steaua, Vifteimul și irozii*. Când materialul din *religiune* s'a va reduce și modifica în

înțelesul acesta, ne vom putea aștepta la alt sporiu. Până atunci nu.

După-ce trăim într'un stat a cărei limbă oficială nu e cea românească, legea ne silește ca pe lângă limba noastră să învățăm limba statului. Învățământul acestor două limbi trebuie să meargă paralel. Și fiindcă celei materne îi premerge învățământul intuitiv, tot asemenea trebuie să-i premeargă și celei maghiare. Ca ce e învățământul intuitiv, cred că înțelege, fie-cine care e cât de puțin pricepător în lucrurile ce s'a țin de școală. Cu toate acestea găsim din acest ram în planul de învățământ la desp. IV: — „*terminațiunea acuzatiivului, ca obiect al propozițiunei, deosebitele suface adverbiale, de loc, timp, mod, cauză etc. terminațiunea verbelor din singular și plural, le propune practice fără explicări gramaticale sistematice*“. — (pag. 6). Iar pentru desp. V și VI — „*s'a iau obiectele persoanele, conceptele și verbele ce nu s'au propus în anii trecuți. Acestea s'a leagă în propozițiuni, propozițiunile în perioade și în vorbire fluente*“. (pag. 6.) Iar pentru școala de repetiție s'a se repețască mai vartos: — „*exercițiile gramaticale în limba maternă și în cea maghiară*“. — De bună samă că niște lucruri mai vagi și seci nu s'a pot presupune. Și noi vezi bine trebuie să ne ținem morțiș de plan. Rezultatele n'au putut fi decât din cale afară slabe. — De aici s'au început apoi șicanele d-lor inspectori, neputându-i nici odată mulțumi cu sporul nostru. Am cerat deci a introduce metode mai raționale, prin cari pe lângă puțin timp s'a putem ajunge la rezultate mai mari. Succesul a fost din cale afară multămitor. Când însă am recomandat și altora procedura noastră, am fost făcuți atenți că în școlile populare de pe teritoriul arhidiecezeinoastre nu s'a pot folosi metode și manuale decât cele aprobate de comisiunea școlastică arhidiecezană. Ba ni s'a spus că ar fi designate și anumite persoane, cari să controleze manualele ce folosim.

Așteptăm.

Dechilin de alte obiecte găsim prescris de planul nostru și propunerea gramaticii. Asupra acestei anomalii în mai multe rânduri s'a ridicat cuvânt. Sunt dintre învățători, cari au urmat spuselor, dar cei mai mulți sunt cari sacrifică prea mult timp acestei abstractualității. Eram pregătit din sfera aceasta cu o conferință chiar pentru adunarea generală din ast an. Deși înaintată la vreme (§ 29 punct d. din statute) — nu i-s'a făcut loc în programă, fiindcă d-l secretar n'a avut timp, pentru a o revizui.

Intorcându-ne acum la planul de învățământ găsim următoarele prescrie. Pentru desp. II: *propozițiuni simple, învățarea conceptului substantiv, adiectiv și verb. Numărul singular și plural și timpurile principale ale verbului*. — Găsim pentru desp. III: *subiectul, predicatul, propozițiunea amplificată, apoi atributele, complimentele, obiectele determinătoare, formarea propozițiunilor contrase și să se arele intuitiv de varea și formarea cuvintelor*. — Găsim pentru desp. IV: *amplificarea propozițiunilor, propozițiunile compuse, formarea propozițiunilor coordinate, apoi — „cu propozițiuni secundare antecedente, incise, consecvente sau forma propozițiuni subordinată*“. Arătarea modului *indicativ și conjunctiv*. al conjugatiunei, *vorbirea directă, forma optativă și imperativă* a propozițiunei. — Toate acestea sunt prescrie pentru cei dela început 4 ani, căci în desp. V și VI: — „*problema învățătorului este a să îngrije ca ocupațiunile gramaticale din cei dintâi patru ani ori de câte-ori i-s'a dă ocaziune să se repețească și completeze cu alte cuvinte ca cunoștințele gramaticale deja câștigate să se pună în aplicare; iar la ocupațiunile stilistice să se aibă în vedere corectitatea și frumuseța lor*“. — (pag. 12).

Toate acestea sunt prescrie și nimio din *stilistica practică*, din ce copilul ar avea mai mult — și adevăratul folos. Ceva urme abia găsim, acolo, unde iar fi locul și anume, la învățământul intuitiv. După

ce demândă scrierea narațiunilor scurte de cuprins istoric, pot urma apoi — „*descrierea obiectelor ori fenomenelor naturale și regiuni, epistole, suplici, contracte, quitanțe*“... Bine înțeles prescrie și pentru limba maghiară. — Așa-dar nimic mai natural decât a propune gramatica în înțelesul de mai sus. — Perderea timpului cu ea e prea mare și câștigul nimic. Din construcțiunea, formarea și derivarea cuvintelor, copilul nu are nici un folos real. Minte lui n'a ajuns în cei patru ani de școală, la priceperea, ca să poată înțelege acestea. — Timpul pierdut în forma aceasta s'ar putea folosi cu mult mai bine în altă direcțiune.

Scopul școlii este ca copilul să și învețe limba. — Pentru învățarea acesteia găsim noi alte mijloace, cu mult mai loiale ca gramatica. Acestea sunt: *limbagiul învățătorului și cărțile de cetire*. Scrierea limbii, s'a însuși destul de ușor prin ajutorul ortografiei stabilită de *Academia română*. —

Prin urmare concluzia finală ar fi că partea aceasta a planului ar putea rămânea cu totul afară. Ortografia cu stilistica practică s'ar putea lipi la partea unde s'a vorbește de scrierea și cetirea în limba română și maghiară.

(Va urma.)

O prelegere populară în Râșnov.

Despărțământul Brașov al Asociațiunei noastre e în plină activitate. Prelegerile populare se țin lanț și — ceea-ce este lucru de căpetenie — poporul nostru dela sate, setos după lumină, începe tot mai mult să aprecieze menirea celei mai mari instituțiuni culturale ale noastre.

Duminea trecută o parte din membrii comitetului despărțământului nostru, s'au dus în frunțașă noastră comună Râșnov, ca prin graiu viu și prin chipuri instructive, proiectate cu ajutorul schiopticonului, să strângă poporul Râșnovean în jurul steagului cultural al Asociațiunei. Delegaților despărțământului, d-lor prof. N. Bogdan, G. Vătășan și adv. Dr. Al. Străvoiu, s'au alăturat și de astă-dată membrii corului „*Acordul*“, cari au executat două puncte din programul bogat al prelegerei populare. La orele 2 p. m. s'a început prelegerea în sala cea mare a hotelului comunal. Deja pe la orele 1 lumea curgea spre hotel, iar când s'a dat semnalul, că prelegerea începe, nu mai era chip să intri în sala cea spațioasă. Vor fi fost vre-o 1000 de Români, dacă nu mai mulți, cari cap lângă cap așteptau cu răbdarea, caracteristică Românilui, să audă și să vadă ce le aduc și le mai spun domnii din Brașov.

Și cum stam într'un colț al salei și priveam la mulțimea de copii, femei, tineri și bătrâni, în frunte cu preoții, preotesele, dascălii și dascălițele satului, îmi treceau înaintea ochilor mei sufletesti, tablouri din trecut, zăgrăvite de scriitorii și poeții noștri, tablouri cari reprezentau poporul nostru, întrunit în zile de grea încercare, în jurul preoților și înțelepților satului, ascultând cu sete sfaturile și poruncile acelor, cari erau puși de soarte să conducă destinele unui popor năcăjit, dar gata să-și sacrifice totul pentru limba, legea și moșia sa. Și mi-am adus aminte de vorba cunoscută, ieșită din gura Românilui necăjit: „*Proști, Măria Ta, dar mulți*“... Vor fi fost și „*proști*“ Români cândva, dar „*mulți*“ au fost în totdeauna. Mulți au fost și Dumineca trecută la prelegerea populară din Râșnov, dar de „*proști*“ nici urmă nu se vedea, căci cei vre-o 1000 Râșnoveni întruniți în semnul „*Asociațiunei*“, au dovedit prin ținuta lor, prin atențiunea lor și prin plăcerea, cu care au gustat cele auzite și văzute, că de mult au scuturat lanțurile întunerecului, ale „*proștiiei*“. De-ar fi numai în tot locul conducători buni și vrednici, — îmi ziceam în mine — atunci toate s'ar îndrepta spre bine și poporul nostru ar ști cu demnitate și mândrie să-și țină locul, care îi compete în urma trecutului său și a dreptului, cel-l are...

Dar să trec la prelegerea. D-l prof. N. Bogdan a deschis prelegerea expunând în termeni populari scopul „*Asociațiunei*“ și îndeosebi scopul venirei membrilor despărțământului Brașov în Râșnov. A amintit de frumoasele zile din toamna trecută ale adunării generale, ținută la Brașov, și a mulțumit Râșnovenilor pentru concursul frumos ce l'au dat acestor serbări, participând în număr atât de mare, în frunte cu fanfara lor, la petrecerea populară din fața gimnasiului român. Ca un mic semn de mulțumită și recunoștință, zise apoi d-l Bogdan, am decis să votăm fanfarei un

premiu de 30 cor., iar celor cari au luat parte la jocul popular, li-se vor da cărți folositoare, cari vor fi împărțite de către președintele agenturii din Râșnov între popor. În fine d-l Bogdan comunică programul prelegerei populare.

După vorbirea instructivă a d-lui Bogdan, au urcat podiul cei 12 membri ai „*Acordului*“, cari sub conducerea d-lui N. Oancea jun. au cântat 3 cântece în patru voci, producând o însuflețire nespuse. A luat apoi cuvântul d-l adv. Dr. Al. Străvoiu, care a vorbit în termeni populari despre „*testament*“, explicând poporului pe baza legii însemnătatea acestui act atât de important în viața omului.

Au urcat apoi din nou podiul membrii „*Acordului*“, executând alte 3 cântări, cari au potențat în mod și mai mare însuflețirea poporului, care cerea repetiția cântărilor, ceea-ce s'a și făcut.

În fine a urmat, după ce s'au întunecat ferestrele salei, prelegerea d-lui prof. Vătășan cu ajutorul schiopticonului, proiectându-se și explicându-se numeroase și bine succese tablouri, cari înfățișau scene din viața Mântuitorului nostru Isus Christos și unele din cele mai frumoase biserici românești. În tot timpul prelegerei poporul a manifestat un deosebit interes, urmărind cu atențiune și cu viuă plăcere tabloul de tablou. Stăteam în picioare lângă un țăran din Râșnov, care timp de o oară, cât ținuse prelegerea, ridica în brațe la fiecare tablou, pe rând, când pe unul, când pe altul dintre cei trei copilași ai săi, cari îl încunjurau, ca nu cumva să scape un tablou, fără a-l vedea. Era atâta duioșie și atâta dragoste de tată în această scenă, încât m'au tăiat lacrimile...

Sfârșindu-se prelegerea, părintele C. Proca mulțumește membrilor comitetului despărțământului și „*Acordului*“ pentru momentele înălțătoare și frumoase, procurate poporului Râșnovean, iar d-l prof. Bogdan mulțumește poporului pentru interesul manifestat, încheiând cu un apel călduros, că să cinstească și să țină la biserică și școală, aceste două mari instituțiuni românești, cari în toate vremurile au fost scutul și pavăza neamului românesc.

*

După prelegere a urmat o masă comună, la care au luat parte membrii despărțământului, membrii „*Acordului*“, preoții *Hamsea și Proca*, venerabilul domn *Chiornia*, membrii corpului didactic, în frunte cu directorul *Christolovean*, apoi d-nele preotese *Hamsea, Proca, d-șoara Hamsea etc.*, și care între vesele cântări și frumoase discursuri a ținut aproape până la miezul nopții. De încheiere amintesc, că fanfara rom. din Râșnov a delectat publicul atât la prelegere cât și la masa comună cu numeroase și bine executate cântări, ceea-ce numai spre onoare le poate servi zeloșilor membrii ai fanfarei și neobositului lor dirigent. De sine se înțelege, că intelectualii Râșnovului și îndeosebi d-nii preoții *Hamsea și Proca* și d-l director școlar *Christolovean* au primit în mijlocul lor pe oaspeții brașoveni cu adevărată dragoste frățească.

v. b.

Știri școlare triste din Selagiu.

Sălagiu, 26 Ian. a. c.

Chiemarea mea de cronicar al celor ce se petrec la noi în Sălagiu, mi-se îngreunează prin faptul, că nu pot înregistra nimic pentru noi îmbrucător. Cu școlile o ducem par' că pe zi ce merge mai rău.

În *Periceiu*, comună situată imediat lângă Șimleu, sediul vicariatului și Sicu, sediul protopopiatului, încetase școala gr. cat. română din cauză, că — precum se afirmă — oamenii nu pot suporta salariul, crescut cu cincenale al învățătorului Vasiliu Oltean. Consistorul din Gherla l'a și suspendat pe Oltean, dar ministerul îl restituie, neafând suspendarea motivată. Oltean e deja de 2 ani pensionat provisoriu, de astă toamnă definitiv, și strămutat cu locuința din *Periceiu*.

Oare de ce nu se redeschide școala gr. cat. din *Periceiu* acum, când s'ar putea aplica învățător cu salariu minimal de 600 coroane?

Perecinanii gr. cat. au căpătat ajutor de stat atât pentru repararea bisericii cât și a casei lor parohiale. Cu atât mai ușor ar putea dar să-și redeschidă școala.

Găsește oare consistoriul din Gherla, că copiii gr. cat. din *Periceiu* se cresc în *religiunea* lor mai bine în școala de stat, unde umblă acum, decât în școala confesională, și că e bine pentru ei, că acum nu învață o boabă românește?

Oare organele subalterne bisericesti, cari au dezvoltat atâta zel în cauza suspendării învățătorului Oltean, desvoaltă de

Prezent măcar a suta parte din acel zel pentru redeschiderea școlii profesionale din Periceiu?

În Corni s'a închis școala gr. cat., deoarece este necorespunzătoare. Sătenii umblă în zadar să capete licența a-și vinde din pădure, ca să-și facă școala bună. Nu pot ajunge la ea. Dar până acum oare nu s'ar fi putut îngriji un sat ca Cornii, ca să aibă școala corespunzătoare? Ba ar fi putut de sigur, dacă ar fi rândululă și disciplina în dieca noastră.

În Băbțiu, unde până acum a fost tot școală gr. cat. de frunte ca și în Periceiu, precum știm, nu este învățator, și școala stagnează. În Băbțiu sunt adecă din mila lui Dumnezeu și rândululul scaunului episcopesc deja de ani, doi preoți, unul suspendat și altul substituit. Cel substituit cu o samă a credincioșilor a ales un învățator, pe care cel suspendat cu partizanii săi l'a destituit și acum sunt fără învățator.

Unde mai sunt stări bisericesti-școlare așa ideale ca în dieca Gherlei?!

„Cum sunt mulțămii preoții gr. or. cu „Congrua“.

(Un răspuns.)

III.

Un anonim, ce să ascunde sub „preotul din Lungocești“ publică o corespondență în „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 276—1906.

Din tonul acestei corespondențe să vede de departe ura și răutatea ce o are anonimul „preot“ față de învățatori. Din ea să vede că pe anonimul, nu lipsa, că nu poate exista, îl supără, ci'l supără numai teama că învățatorul, prin ridicarea salariului, ce încă n'a văzut-o nici răutăciosul preot, va deveni un domn prea independent și nu-l va mai considera de „Superior“.

D-lui privește în învățator, cum cam de regulă o fac toți de categoria d-lui, onoare excepțiilor, privește, zic, un subaltern prea subaltern.

Să nu uite însă d-lui, că de mult a trecut timpul, când învățatorul era mai mult cantor ca învățator, știind poate ceti în bucoavnă și socoti până la 50; a trecut timpul când învățatorul era angajat cu miera, când era folosit de superiorul său preot ca servitor în toate ale sale, oând îi ducea preotului pălăria și bastonul. Astăzi învățatorul e om cu calificație de multe ori superioară multor preoți bătrâni, este om independent, conștii de chemarea sa, iar nu slugă plecată, cum ar dori preotul gr. or. din Lungocești.

Prin urmare, d-l preot să prea închipuește, când să crede așa nu de tot superior, învățatorului de azi. Durere însă, oă prin gura acestui preot gr. or. s'a dat în vileag, într'un esces de închipuire, adevărul dureros, căci din experiență știm că numeroși semeni de-ai preotului din Lungocești privesc încă și azi peste umăr la învățator.

Ba parecă nu-i lucru bun, că de unde un tânăr, înainte de a intra în teologie era modest și bun, îndată ce a mirosit praful seminarului s'a schimbat la față, devenind inchipuit. Știut este însă că modestia este semnul culturai adevărate, iar nu inchipuirea.

E trist și dureros însă, că nu să ia lucrul după cum este. Ambii, preot și învățator, sunt, sau mai bine zis, ar trebui să fie conducători naturali și luminători ai poporului, dela cari poporul să aibă și folos și să ia exemplul de iubire și bună înțelegere din viața acestor doi factori, să n'lege avându-și fie-carele locul și rolul său.

D-le preot! Fie-care și are locul său, fie-care e domn peste sine, lucre numai fie-carele la postul său conștient și desinteresat și atunci și numai atunci va avea națiunea folos, iar nu din inchipuire și grandomanii ca a d-tale.

Atâta pentru acum.

Învățătorul gr. or.
din Ardeal.

Pedagogia Română.

Sub titlul acesta va apare cu 1 Martie a. c. în Gherla, noul organ învățătoresc, a căruia apariție s'a decis, precum știm, în întrunirea învățătorilor ținută la 10 Ianuarie în Cluj. Neobositul pedagog român, d-l prof. de preparandie din Gherla, Anton Domide adresează învățătorului noastre un călduros apel, în care să expune pe larg scopul urmărit de noul organ învățătoresc.

Iată punctele principale ale programului:

1. În locul prim ca articol de fond se va pertracta tot ce e dăunător și împedecător școlii noastre, arătându-se proiecte de sanare a răului. Nu vom putea îndatina ceva bun, nu ne vom putea perfecționa până când nu vom cunoaște și noi și publicul mare al nostru că ce e rău.

2. În partea a doua ca rubrică stabilită va fi adunarea materialului pentru crearea pedagogiei române, ceea ce încă nu o avem. Conform acestui scop va pertracta date și studii dăscălești din psihologia poporului nostru, precum puterea intelectuală ereditară, înclinările poporului nostru, superstițiile de însemnătate istorică și celea dăunătoare în dezvoltarea economică. Acestea date și studii vor fi totdeauna pertractate și referite apoi din punct de vedere metodic-pedagogic.

3. Partea a 3. tot ca punct stabil de program va fi: O serie de tractări practice de model sistematice după clasele și studiile școlii elementare. La tractările practice se va da loc criticii și discuției de specialitate, precum și raporturi despre aplicarea acelor metode cu rezultat sau fără rezultat din partea învățătorilor în praxă.

4. Adunarea materialului pentru literatură la copii, ceea ce, lucru știut, nu avem. Se vor aduna cântări, istorioare și jocuri precum și melodii, ce se vor afla originale în diferite ținuturi și se vor primi și încercări pentru de a crea literatură la copii. Tot la punctul acesta se vor da directive la metodele de material și de predare a prelegerilor economice-sociale pentru adulți.

5. În punctul 5. se vor publica rapoarturi, corespondențe speciale și se va da răspuns la chestii aduse la ordinea zilei de către abonenții organului nostru.

Vom nizu pe tot terenul a afla o legătură mai imediată între învățătorimea noastră și între oamenii noștri de toate specialitățile, vom nizu a face din toată inteligența noastră dascăli, ceea ce prin încercări actuale ivite se obsearvă și astăzi.

Totdeauna cu obiectivitatea cea mai sinceră a cauzei vom arăta răul cu scopul de al corege, nu însă de a ruina și ce avem. Vom nizu a aduce publicul nostru la o mai intensivă interesare de școală și la un devotament mai exprimat de a sacrifica totul pentru școlii noastre în zilele aceste de grea încercare.

Pe lângă un sprijin recerut, col-l presupunem în momentul întreprinderii noastre, vom eda în legătură cu organul nostru cărți de școală construite după metodele cele mai nouă și cu luarea în samă a datelor de pedagogie special românească națională.

În apelul adresat învățătorilor români se zice între altele: „O să putem realiza ceea, ce e timpul de a realiza, fie-care să-și închipuască, că nesuccesul dela el a atârnat, dela indiferențismul său va suferi corpul întreg și deci și el. Nu puneți aceasta coală în buzunar fără de a o rezolvi, pentru-că păcătuți contra Voastră. Formați rânduri, alăturați-vă cu toate puterile sub steagul culturai și mântuirii neamului, căci de veți fi voi tari și independenți, atunci va fi și neamul crescut de voi tot tare și capace de viață și pentru timpuri, cari sunt mai critice decât ori cari alte timpuri istorice.

Fonia după înscrierea abonenților va apărea pentru primată în 1 Martie 1907, în Gherla de 2 ori pe lună sub conducerea și rezponsabilitatea de redactor a dascălului Anton Domide, profesor de preparandie. Estenziunea unui număr va fi de 2 coale, eventual de 3; depinde dela numărul abonenților. Formatul va fi cel al „Luceafărului“. Comitetul redacțional și colaboratori interni și corespondenți vor fi din toate centrele. Prețul de abonament 10 coroane solviți în 2 rate, dintre cari o rată cu ocaziunea înscrierii de abonament. Abonamentul și înscrierea este a se face până în 15 Februar 1907 la adresa A. Domide, prof. prep. în Gherla.

Reuniunea

Învățătorilor români uniți din Archidieceză.

De lângă Mureș, Dec. 1906.

D-l președinte, după ce în așa frumoase cuvinte aduce elogiul poporului nostru pentru sacrificiile sale cele multe față de școală, regretă în altă parte foarte nimerit, indiferențismul col arată unele despărțăminte față de reuniune, atât prin neparticipare, cât și prin aceea, că s negligenți în răspunderea taxelor, cu care datoresc „Reuniunii“.

Zice mai departe, cum-oă învățătorii, în a căror mâni este depusă școala noastră, sunt chemați totodată să fie și școală vie a poporului. Să țină seamă, că nu sunt numai învățători, în schimbul căruia primesc o plată oare careva, ci că învățătorii fac și parte din biserica acestui popor, a cărui însuflețire, dor de lumină, aduce sacrificii grele pentru școală. În această calitate duplă a învățătorilor, pe lângă împlinirea obligământului strict școlar, trebuie să se țină în vedere, că fiind fi ai poporului român și ai bisericii noastre, învățătorii sunt datori, să cultive tendințe morale și religioase în el, să întărească legăturile cele mai strânse dintre popor, școală și biserică. Să-l convingem, că numai prin școală va putea ajunge la lumină.

Nimic nu ar fi mai periculos și mai uoigător pentru poporul nostru, decât dacă el ar ajunge la convingerea aceea neplăcută, că a adus sacrificiile sala în zadar.

Vocațiunea învățătorilor, ca fii ai poporului, ai bisericii și supuși ai statului este: ca prin lucrarea lor și rezultatele, ce le obțin față de ceea-ce au părintii mai scump (copiii lor), să întărim încrederea poporului în școala sa. Să vază poporul, că numai prin școală i-se deschide calea spre deșteptare, luminare și mântuire, după care a așteptat veacuri dearându-l.

După aceste idei frumoase și salutare președintele reuniunii termină vorbirea sa cu comunicarea condolenței sale față de cei repausați în decursul anului espirat, anume dela adunarea generală din 4 Nov. 1905 până la adunarea prezentă. Bunul Dumnezeu a luat dintre noi pe iubitul și de tot stimatul profesor preparandial Aureliu P. Bota, pe domnul învățator popular din Bucium-Șeasa, tractul „Roșiei“, Ioan Muntean, carele din micul său salariu docențial în timp de 25 ani, a lăsat o fundațiune, pentru a să împărți din ea stipendii la elevii preparandiali români gr. cat. din Blaj; mai încolo pe Simeon Haneș, învățator în Glogoveț, districtul „Blășului“, pe Aureliu Oprîșiu, învățator în Bucium, districtul „Veneției inferioare“ și Spiridon Făgărășan din Iași, districtul „Voilei“.

Adunarea și-a exprimat condolența sa prin scularea membrilor săi.

Suntem toți cu cea mai mare mulțămii d-lui președinte pentru conștiiile sale părintești față de învățătorii, foștii și discipuli.

Mureșanul.

Producțiuni și petreceri.

Petrecere în Bran. Onor. d-le Redactor! Abia sosită s. sărbători ale „Nasterii Domnului“ și petrecerile se țin lanț. Toate ziarele înregistrează la „Viața socială“ câte o producțiune. Eu încă avui onoarea a participa în Bran la două sări vesele.

Reuniunea femeilor brănele a aranjat a 2-a zi de Crăciun o petrecere cu dans împreună cu tombolă. Ce scop frumos are „Reuniunea“ și cum n'o știu aproape cei chemați?! Suntem în secolul luminii și încă mai sunt de aceia, cari nu sprijinesc atari scopuri mărețe, pentru-că altcum nu-mi pot explica atât indiferențismul. Centrul s'a prezentat bine, — n'a lipsit nimeni — dar' cei de pe sate, cât să poate de slab. Dintre preoți abia putui remarca 3 (trei), iar' dascăli numai 2 (doi). Dar' bine, ceilalți 11 preoți și 12 dascăli unde au rămas?! Eram chiar îngrijat, că Reuniunea va avea deficit, dar' avui noroc cu cele 200 bilete de tombolă, cari să vândură toate și rămase și ceva profit. De astădată fu puțină animație și

deja la oarele 1½ nu mai era nimeni prin sală.

A II-a petrecere fu aranjată de *corpul învățătoresc* în ziua de anul nou, cu un program destul de bogat, dar nu tocmai bine ales. Sala aproape goală. Domni din loc, obosiți poate de cealaltă petrecere, cam lipsiau; preoți și de astă-dată tot numai 3 (pe unul în viața mea nu l'am mai văzut la petrecere. Mirare, că acum s'a prezentat), — dascăli abia 1. Oare pentru-ce atâta nepăsare!?

Cu această ocaziune îmi permit a-mi face și modeste mele observări față de executarea programului. Punctul I. a fost cântarea „Sunt ferior zdravăn“ executată de elevii școlii. Dacă învăț. de pe sate și-ar da silința, oă să propună în școală și cântările, — de bună samă vocea copiilor s'ar desvolta și ar fi cătuși de puțin introduși în arta muzicală. Dar deoarece dâșii nu fac aceasta, după ce elevii vin la centru în cl. IV, V, și VI, cu mare greutate să ajunge la ceva bun. Din această cauză și cântarea de sus a fost mai puțin succesă. Punctul II a fost piesa „Limba românească“ de M. Drăgan. Aceasta fu cât să poate de bine predată de 4 copile dragălașe. Laudă i-se cuvine harnice învăț. Iustina Dam, care n'a cruțat nici o osteneală, ca să fie executat cu atâta precizie și atât de natural. Osteneala dâșii a și avut efectul dorit, fiind recompențată cu furtunoase aplauze. III. „Graiul neamului“ a fost predat de un băiat cam greu la vorbă și prin urmare puțin am înțeles. IV. Piesa „Lăcomia“, care de altcum ar fi fost potrivit să se predea cu ocaziunea examenului, încă nu și-a ajuns scopul, deoarece și la acesta au fost puși 2 băieți defecțuoși la vorbă. V. Teatrul „Dinu Sergentul“. Referitor la aceasta fac d-lor învățători observarea, că nu au fost cu destulă atențiune la alegerea lui, deoarece în el să tractează dragoste, de care pe copii trebuie să-i ferim, nu însă să le dăm anză. Acesta ar fi fost potrivit să se predea de tinerimea adultă sau în lipsa acesteia să fi fost înlocuit cu altă piesă. De altcum luând în considerare, că este o bucată destul de grea, a fost binisor predat, numai rolurile n'au fost prea norocos împărțite. Așa d. e. rolul lui „Popa Marin“ a fost jucat de un băiețel abia de un cot etc.

După producțiune s'a început jocul cu o „horă“ mândră. Ar fi fost foarte bine, dacă se compunea și o ordine de dans, după care să se știe acomoda și muzicanții, pentru-că în multe rânduri să nășoiau divergențe din cauza jocului și atunci „Cuadrilul I“ nu s'ar fi jucat la 12 oare. De altcum dansul a durat cu animație până la trei oare, când toți se depărțară. Tot cu această ocaziune fac d-lor preoți, învățători și fruntași propunerea, ca să nu ocolească atari producțiuni, să delătore nepăsarea de care au fost conduși până acum, să contribuie cu toții la reușita petrecerilor atât moralmente, cât și materialmente, pentru-că și aceasta a avut scop nobil: procurarea de recuzite școlare. De bunul Dumnezeu, ca la viitoarele producțiuni să-i pot număra pe toți în șirul participanților, iar d-lor învăț. de altădată le doresc succes mai bun.

Imparțial.

Producțiune și petrecere populară în Pașoaș. Un simptom îmbucurător al vremii este — putem zice — că viața socială s'a mutat dela orașe la sate. Cu un deceniu două înainte n-e mira faptul, când auzeam, că în cutare comună să aranjează petrecere cu teatru și cântări în cor. Azi însă când poporul a ajuns pe o treaptă mai înaltă a civilizațiunii — faptul acesta nu ne mai miră așa de mult.

Învățătorii școlii din comuna sus amintită, conștii de chemarea lor au luat hotărârea a aranja pe ziua de 1(14) Ianuarie 1907 (anul nou) o producțiune teatrală muzicală, care hotărâre a și ajuns la îndeplinire, căci ziua fixată a sosit. Programul petrecerii a fost bogat și variat. Iată scurt cum au decurs punctele din acel program. Pe la 8 oare seara sala e tixită de public numeros, când la ridicarea cortinei se vedea pe bină coriștii toți îmbrăcați în frumosul nostru costum românesc, cântând sub conducerea d-lui T. Stanciu cântarea „Păsărică trecătoare“ în urma căreia a secerat călduroase aplauze. Dialogul „Țiganul la țarg“ predat de junii Pantelimon Stănuț și Moise Ciocaneau a produs multă voie bună și veselie mai cu seamă junele Stănuț în rolul țiganului. La ridicarea cortinei apare pe scenă din nou corul mixt, executând sub dibacea conducere a învățătorului local Nicolae Hameș, cântarea „Zis'a badea“ de G. Muzicescu, care a fost mult aplaudată.

Punctul al treilea din program l'a

format piesa teatrală „Impletește desplettește“ de T. Alexi. În rolul felei Elena Hamsea, în al femeii Domnica Stefan și în al bărbatului Nicolae Hamsea prin predarea vioaie și istețimea arătată au fost peste așteptare. „Pic-pic“... cântată cu sentiment, a produs voie bună în ascultători. Fiecare programului s'a făcut cu piesa teatrală „Harta Rădeșul“ de V. Alexandri, în care rolul moșierului — Hartă — junele Ioan Forsea a dovedit multă pricepere în predare. D-l Bartolomeiu Pantelimon în rolul d-lui Bursulescu ne-a dovedit că este om cu carte. Tânăra Rafira Mafteiu costumată în haine negre ca cocoană văduvă a interpretat cu îndoit succes rolul doamnei Tarșita Garofeasca, iar în cântarea solo ne-a dat prilejul a constata, că dispune și de o voce mlădioasă de sopran. Jună Rafira Ardelea — Măriuca și feciorul Iacob Babet — primar, deasemenea au plăcut publicului. Cu aceste punctele din program au luat sfârșit.

Ar urma să pun pe hârtie frasa obișnuită: venitul moral și material. Cassa a numărât 101 de coroane, din cari subtrăgându-se spesele a rămas un venit curat de 16 cor., pe cari bani să se procure cărți pentru sporirea bibliotecii școlare.

Un lucru pe care era să-l trec cu vederea îmi iau voie a-l accentua aici și anume: corurile au fost instruite de învățătorul local Nicolae Hamsea și pentru buna reușită a strădănit fără preget parohul local Emil Gheaja, care nu a cruțat nici timp, nici bani, nici oboseală pentru ca succesul să fie desăvârșit. Veselul joc s'a început pe la 10 oare și un sfert din noapte, cu o horă mare din tineri și bătrâni. Era pe la oarele 6 dimineața când s'au îndepărtat cu toții pe la vetrele lor, ducând plăcute amintiri.

La anul cu bine!

Asistentul.

ECONOMIA

Negoțul cu ouă.

Treptat cu sporirea numărului locuitorilor de pe pământ, s'au sporit și mijloacele de nutriție ale acestora. Între mijloacele acestea de nutriție, oul a jucat și mai joacă încă și astăzi un rol foarte însemnat și putem zice, că după lapte ocupă locul cel dintâiu, atât în casa bogatului, cât și în a săracului. În casa bogatului se pregătesc din acelea niște mâncări mai simple, după cum de simplă e adică și starea aceluia.

Ori cum s'ar pregăti oul pentru mâncare, s'a constatat, că acela e foarte nutritiv și ușor de mistuit. De aceea să și recomandă nu numai pentru nutriția copiilor, ci chiar și pentru a oamenilor bolnavi. Pentru oamenii bătrâni oul și vinul sunt două mijloace atât de puternice, în cât întrebunțate cu cumpăt și la timpul de lipsă, pot chiar să mai și lungească firul vieții omenești. S'a constatat mai departe și aceea, că oul conține toate acele materii, de care trupul omenesc are neapărată trebuință. Astfel oul conține: albuș, unsoare, clor, var, magneziu, fer, fosfat și a.

Oul a jucat încă din timpurile cele mai vechi un rol foarte însemnat în ceea ce privește nutriția omului. La început, până când adică nu erau imblânzite pasările de casă, oamenii adunau de prin cuiburile din pădure, ouăle pasărilor sălbatice și pe acelea le mâncau. Mai târziu, convingându-se apoi omul despre folosul cel mare, cel-l poate avea dela anumite pasări sălbatice, le-a prins și le-a imblânzit, ținându-le împrejurul casei sale. Ca dovadă despre aceasta ne pot servi găinile noastre, cari au fost aduse în Europa de către Evrei și a căror trupină sălbatică numită „Bauchiva“ până astăzi mai trăiește prin pădurile Asiei.

Până bine de curând oul se întrebuința mai numai în economia casnică, iar în apropierea orașelor se mai putea vinde și cu câte doi bani bucata. La sate locuitorii mai săraci au folosit, ba unii mai folo-

sesc și astăzi oul, ca pe un mijloc de schimb în locul banilor, pentru cumpărarea unor mărunțișuri de prin bolte și cărciume. Până acum economii sau mai bine zis economiile noastre, n'au prea băgat de seamă, că ce însemnătate mare are oul, nu numai ca mijloc de nutriție, ci chiar și ca lucru de vânzare. A trebuit să vină reuniunile pentru exportarea ouălor din străinătate, precum și anumiți speculanți, ca să le deschidă ochii și să vadă, că ce parale frumoase poate să strângă o economă harnică în decursul unui an întreg și numai pe ouă.

În adevăr, că modul acela de îngrijire al găinilor, precum și îngrijirea, ce se dă ouălor până astăzi mai lasă încă foarte mult de dorit. Găinile adică, se lasă pe cele mai multe locuri de înoată cu lunile în propriul lor gunoiu, din care se desvoaltă apoi mai cu seamă pe timpul căldurilor mai mari tot felul de insecte, cari le molutează neîntrerupt și cari au o înfrigurată neșpus de stricăcioasă și asupra stărei lor sanitare. Ouăle se lasă une-ori în cuib cu grămada, așa că cele ouate la început se strică pe încetul de căldura găinei, până când să iau din acela. De multe ori ouând găinile prin locuri ascunse, după ce găta cu ouatul, acolo și clocește așa că numai ne pomenim că ies de-odată cu pui cu tot de prin ascunsurile lor.

Scăderile acestea trebuie să le delăturăm, dacă nu vom ca prin acelea să ne perdem cumpărătorii, pentru-că aceștia încă au mare interes, ca ouăle să ajungă într-o stare cât se poate mai proaspătă la locul destinației lor.

Deși ouăle încă se pot examina dacă sunt proaspete sau nu, totuși în negoțul de ouă se mai strecoară destule și în stare stricată. Astfel de ouă să înțelege apoi, că au urmări neplăcute, atât pentru neguțătorii cât și pentru vânzătorii acestora. La aceasta stricare a ouălor mai contribuie fără îndoială și depărtarea în care se transportează acelea, deoarece unele se transportează până prin Anglia.

(Va urma.)

Mulțumire publică.

Din incidentul producției muzicale-teatrale aranjată de către „Corul bisericei gr. or. române a „Sfintei Adormiri“ din Brașovul-vechiu“, în 7(20) Ianuarie a. c. au contribuit cu oferte benevoale următorii domni: Dr. Eugen de Leményi 5 cor., P. Pavel 2 cor., d-na E. Dr. Muresianu 2 cor., Maria Iordan Muntean 2 cor., N. N. 3 cor., A. Vlaicu 2 cor., N. N. 1 cor., D. Căpățina 4 cor., N. Arsu 2 cor., Nicolae Oancea jun. 3 cor., Ioan Ciurecu 3 cor., Eugeniu Precup 2 cor., Ioan Voicu 2 cor., E. N. 1 cor., N. N. 1 cor., N. N. 2 cor., I. Leuca 2 cor., L. P. 1 cor., V. Voina 2 cor., N. N. 2 cor., Al. Suru, veterinar la abatoriu 3 cor., N. N. 2 cor., N. N. 2 cor., N. N. 1 cor., N. N. 1 cor., Nic. Căpățina 1 cor., d-soara Eugenia Puiu 1 cor., D. P. 1 cor., Vasile Măscalu 80 bani, George Rusu, măcelar 60 bani, George G. Salveț 40 bani, Ioan Zantă 20 bani, Nicolae Gal 40 bani, Vasile Cristina 20 bani, George Nicolau 40 bani, N. N. 50 bani.

Intratele totale au fost de 313 coroane 10 bani, iar eșitele au fost de 248 coroane 22 bani rămânând un profit net de 64 cor. 88 bani.

Ne împlinim o sfântă datorință, când pe această cale aducem călduroase mulțumiri P. T. Domni, cari au contribuit cu oferte benevoale la această producție. Aducem mulțumită societății culturale „Adormit“ din Brașov, pentru participarea în număr atât de mare la petrecerea noastră. În deosebi aducem expresiunea bravului nostru popor brașovechian, care și de astădată s'au prezentat în număr destul de frumos. Aducem deasemenea mulțumită neobositului dirigent, d-lui Nicolae Oancea jun. învățător pentru instruirea dată corului cu prilejul acestei producții. În genere mulțumim acelor doamne și domni, cari din depărtări au venit cu scopul de

a sprijini această instituțiune culturală religioasă, prin participarea d-lor.

Brașov, în 9(22) Ian. 1907.

Pentru corul bisericesc:

D. N. Căpățina.

D. Noian,

președ.

casier.

Cu ocaziunea petrecerii aranjate de Corpul învățătoresc din Săcele a doua zi de Crăciun în Cernatu, au binevoit a susprăsolvi următorii stim. domni: Carol Gross, farmacist 5 cor., Ioan Stroescu Ploiești 5 lei., Dr. Semsey Aladár, protopretor 4 cor., Dr. T. Sbarcea, medic 4 cor., Z. Popovici, par. 4 cor., și V. Crangă 2 cor. Pentru cari sume Corpul învățătoresc își exprimă sincerile sale mulțumiri. Totodată simte de plăcută datorință a aduce și pe calea aceasta mulțumită sa domnilor colegi inv. G. Taban, G. Fătuleț, V. Crangă precum și domnilor stue. Stoica, Iorgovan și Babuță pentru prețiosul concurs ce ni-l-au oferit la executarea cântărilor.

Satulung, 10 Ianuarie 1907.

V. Fărcaș,

casier.

În vara anului acestuia Comitetul parohial dela biserica gr. or. a „Sfintei Adormiri“ din Brașovul-vechiu a dispus renovarea și pictarea bisericei, căci atât în ce privește exteriorul cât și interiorul ei lăsa mult de dorit.

Împrejurările materiale destul de critice în cari să află biserica noastră, precum și diversele greutăți cu cari are ea a se lupta, nu i-au permis a întreprinde renovarea și pictarea proiectată — numai din modestele și neînsemnatele ei resurse, fără a i-se slăbi în mod simțitor fondul.

În consecință, a fost necesitat comitetul bisericesc a contribui însuși precum și a apela la simțul caritabil și de jertfire al parohienilor precum și al altor creștini din parohiile surori, cari ca iubitori de podoaba casei lui Dumnezeu — asilul cel sigur și mângăierea noastră în toate relele cereri ale vieții — nu au întârziat a oferi pentru scopul indicat, cu deosebită iubire și nobleță obolul lor.

Din listele lansate a încurs după cum urmează:

I. Lista prea stim. doamne Elena I. Săbădean: Elena Săbădean 20 cor., Elena Popovici 20 cor., El. Safr. 5 cor., Dr. N. Vecerdea 5 cor., Virgil Onițiu 2 cor., D. F. 1 cor., M. Zănescu 4 cor., I. Socaciu 2 cor., A. Bărsan 2 cor., I. G. Eremie 1 cor., E. Sanciali 4 cor., El. Sotir 2 cor., N. N. 2 cor., M. Burduloiu 2 cor., G. M. 2 cor., Tini Dr. Mănoiu 5 cor., B. Blebea 2 cor., Eufemia Kertsch 3 cor., N. N. 2 cor., Ioan N. Bidu 5 cor., N. N. 2 cor., Diamandi Steriu 5 cor., Virginia Vlaicu 2 cor., Ioan Lenger 2 cor., Nicolae Balea 1 cor., M. I. Muntean 2 cor., Maria Stinghe 2 cor., Elena Moldovan 2 cor. Suma totală 116 cor.

II. Lista doamnei Maria D. Furnică: Din Săcele: Nicolae Jugănar 5 cor., Neagoie 1 cor., Iosif Onoiu 1 cor. 50 fil., Vasile Constantin 1 cor., George Tigoii 2 cor., George T. Median 1 cor., Radu Blegu 40 fil., Dumitru Barbu 40 fil., Ioan Soiu 40 fil., George Dragoș 50 fil., Alecu Vidriginescu 50 fil., Bucur Pășiu 80 fil., Ioan Comșa 80 fil., Dumitru Comșa 60 fil.

Din Brașov-Scheiu: Nicolae Moise 1 cor., Efronina Renel 1 cor., George Bucă 1 cor., Ioan Pufu 1 cor., Ioan Cucu 40 fil., Regine Wecher 60 fil., Marina Câmpian 1 cor., George Moldovan 1 cor., Ioan I. Purcărea 20 fil., Dr. Eugeniu Mețian (Brașov-cetate) 1 cor., Maria Bobiț 40 fil., N. N. 1 cor., S. M. 2 cor., E. P. 2 cor., Elena Spudercă 4 cor., Elisaveta D. Pop 2 cor., Nicolae Ciogu 1 cor., Sofia Enghiuțiu 2 cor., Dumitru D. Furnică 1 cor., N. N. 40 fileri. Suma totală 41 cor. 90 fil.

(Va urma)

„Călimdarul Plugarului“

A apărut în editura tipografiei A. Muresianu din Brașov „Călimdarul Plugarului“ pe 1907.

Cu aparițiunea lui pe 1907 „Călimdarul Plugarului“ intră în al 15-lea an al existenței sale, ediția de față este deci o ediție aniversară ceea-ce se înfățișază printr-o învâitoare cu un desen, tipărită în patru culori.

Convins fiind că cetitorii acestui călimdar îi vor face și de rândul acesta o bună și caldă primire, începând de la țaranul nostru până la fruntașul de la oraș, nu le vom înșira multe vorbe, ci li vom invita cu frățescă dragoste să-l cumpere, să-l citească și să-l răspândească, ca pe un călimdar de care nimănuiia până acuma

încă nu i-a părut rău că a dat pentru el puținii bani ce costă.

În partea întâia a „Călimdarului Plugarului“ aducem datele calendaristice în toată estensiunea, după cari urmează îndrumările necesare, privitoare la postă, telegraf, la taxele pentru timbre, competențe etc. Urmează apoi tabela târgurilor din Ardeal, Bănat și țara ungurească după datele oficiale ale ministerului ung. de comerț. Târgurile sunt indicate atât după alfabet cât și după lunile anului.

Partea Economică conține următoarele articole: Rodirea și îmbunătățirea cucuruzului. Cum să se dedea învățătorii la economie ca să poată da pildă bună țărănilor (de I. Georgescu). Mașina de clocit ouă (un adevărat izvor de venit pentru popor). Claponul ca mamă crescătoare de pui înlocuitorul perfect al cloceșilor—folosul și instruirea lui (de Ales. Chira). Capra. Ocularea sau altoirea în ochiu (de An. Boldor). Douăsprezece porunci pentru îngrijirea cailor.

Partea literară are următoarele articole: Ion Cumplitu și pustnicul-călimdar (de Rodina). În munți, poezie de Oct. Goga. Biografia lui Axentiu Severu. Jubileul regelui Carol și Expoziția generală română din 1906 pe mai multe pagini. Cântec de Ecaterina Pitii. Cugetările unei regine. Cuza Vodă și moș Mitrea. Fata veche (poezie). Povești. Anecdote și glume. Drăguța diacului (poezie). Diverse.

Printe articolele de mai sus sunt mai multe ilustrațiuni reprezentând: Pe regele Alfonso al Spaniei cu soția sa, ministrul președinte ungar Wakerle și ministrul președinte austriac Bek. Axente Severu pe catafalc, regele Carol I și prințul moștenitor Ferdinand. Apoi ilustrațiile mari înfățișând intrarea la expoziția română și Arenele romane de la expoziție.

Călimdarul Plugarului costă 40 bani (fileri) exemplarul plus porto postal de 10 bani.

Abonaților ziarului nostru, cari voesc să aibă călimdarul, li-se vor trimite cu prețul de 40 bani franco. Vânzătorii cari vor desfăcea mai multe exemplare de-odată primesc rabatal convenit.

POSTA REDACȚIUNEI.

D-lui Ioan Blaga, Niles Ohio, America de Nord. Tabloul Traian și Solii Dacilor îl puteți procura prin noi, prețul lui e cor. 150 bani, plus porto recomandat de 1 cor.

Vindecarea deplină a bôlelor secrete.

Să nu pregete nimeni într-o ocaziune atât de gingașă a se prezenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poți afla punctual locul, cauza, răspândirea și starea bôlei, ori cât de adânc ar fi bôla înrădăcinată în organism. Pe baza acestei saminări poți cu siguranță afla și calea, pe care ajungi la vindecarea rēului, ceea-ce fie-care o poate face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci se-și descrie bôla cu deamănuntul și după ce va fi examinată, va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisore pune marea de răspuns. După încheierea curei, scrisorile se ard sēu la cerere expresă se retrimite.

Un astfel de lecnitor și curățitor e institutul special al d-rului Palóc, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-ut 10) unde cu bună voință și conștientitate capătă ori cine (bărbat sau femeie) deslușiri asupra vieții seculare, unde i-se curăță sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberează de bôla și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice Dr. Palóc vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metodel sēu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bôlele de besică, de țevă, de testicule, de șira spinărei, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, bôla albă, bôle de sânge, de piele și toțe bôlele ce se țin de organele seculare femeesci. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși Dr. Palóc de la 10 ore în. a. până la 6 ore sēra (Duminea până la 12 ore la amiază).

Adresa Dr. Palóc, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-ut 10.

Proprietar: Dr. Aurel Muresianu.
Redactor responsabil: Victor Branice.

Fetele adulte

au adese-ori nevoie de un medicament de întărire, pentru a veni într'ajutor naturii și pentru a învinge greutatea, ce se opun dezvoltării lor. Emulsiunea lui Scott preparată din untură de pește medic. și din hypophosphite de var și natron se dovedește întotdeauna ca un medicament sigur de întărire. Ea se prepară exclusiv numai din cele mai bune materialii, cari devin prin procedeul observat de Scott atât de gustoase, încât. nu pricinuesc nici cele mai mici greutăți la digestiune, ci din contră regulează digestiunea și apătă pofta de mâncare. Emulsiunea lui Scott e prin urmare mult mai cu efect decât untura de pește de toate zilele.

Pescarul cu batogul cel mare este semnul de garanție al procedurii veritabile a lui Scott. Cu referință la „Gazeta” și trimitere de 75 bani în mărci poștale se trimite sticla de probă franco dela

Dr. Emil Budai
— „Farmacia orașului”. —
Budapesta IV. Vaczi utza 34/50.
Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 b.
— „. Secapătă în toate farmaciile . . . —

Dr. STERIE N. CIURCU.

s'a mutat
VIII Kochgasse Nr. 29 — Viena
Consultațiuni
cu celebritățile medicale, cu specialiștii de la
facultatea de medicină din Viena.
Telefon nr. 17065.

Cursul la bursa din Viena.

Din 30 Ianuarie n. 1907.

Renta ung. de aur 4%	114 35
Renta de corone ung. 4%	95 75
Imp. căl. ter. ung. în aur 3 1/2%	84 60
Imp. căl. fer. ung. în argint 4%	95 70
Bonuri rurale croate-slavone	96 10
Imp. ung. cu premii	202 50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	153 50
Renta de hârtie austr. 4 1/10	99 15
Renta de argint austr. 4 1/10	99 15
Renta de aur austr. 4%	117 25
Renta de corone austr. 4%	99 30
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	89 25
Los. ri din 1860	156 —
Acții de-ale Băncei ung. de credit	17 83
Acții de-ale Băncei austr. de credit	835 25
Acții de-ale Băncei austro-ung.	688 50
Napoleonori	19 09
Mărci imperiale germane	117 40
London vista	240 95
Paris vista	95 55
Note italiene	95 50

Cursul pieței Brașov

Din 31 Ianuarie n. 1907.

Bancnote rom. Cmp. 18.96 Vënd.	18 94
Argint român	18 84
Napoleonori	19 10
Galbeni	11 45
Mărci germane	117 30
Lire turcesci	21 60
Scris. fonc. Albine 5% 101.—	102
Ruble Rusesci	2 58

CONCURS.

„Victoria”, institut de credit și economii în Arad, publică concurs pentru ocuparea posturilor de doi practicanți cu termenul de 15 Februarie n. a. c.

Reflectanții au să dovedească prin oferte scrise cu mâna proprie, că sunt absolvenți a vre-unei școale comerciale, și că posed pe deplin limba română și maghiară. Preferință au aeeia, cari posed în vorbire și scriere și limba germană.

Noi aleșii după serviciul de un an de probă, vor fi denumiți de funcționari cu salariu, bani de cvartir, tantiemă și dreptul de penzie în sensul regulamentelor institutului.

Posturile sunt de a se ocupa imediat după alegere.

Retribuțiunea anuală pe anul de probă a unui practicant e 960 coroane.

(2699,5—5) Direcțiunea.

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei”

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat seu lunare.

„TÂRNĂVEANA”,

institut de credit și economii, societate pe acții în Sighișoara.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „TÂRNĂVEANA”, societate pe acții în Sighișoara se invită la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Sighișoara la 17 Februarie 1907 st. n. la 2 oare după amiază în localul institutului.

Obiectele de pertractare sunt:

1. Raportul direcțiunii și propunerea acesteia referitor la împărțirea profitului curat.
2. Raportul comitetului de supraveghiere despre examinarea bilanțului și contului profit și pierderi din 1906;
3. Aprobarea bilanțului și darea absoluturului direcțiunii și comitetului de supraveghiere, precum și decideră asupra împărțirea profitului curat;
4. Stabilirea marcelor de prezență pro anul 1906 și 1907;
5. Decisiune asupra propunerii direcțiunii referitoare la urcarea capitalului social.

Sighișoara, la 23 Innuarie 1907.

Direcțiunea.

ACTIVA. Contul Bilanț. — Mérleg számla. PASIVA.

ACTIVA.		Contul Bilanț. — Mérleg számla.		PASIVA.			
		Cor.	fil.				
1	Cassa în numărar—Kézpénz készlet	32217	76	1	Capital social — Részvénytőke	60000	
2	Cambii escomptate — Leszámitolt váltók	232811	—	2	Fond de rezervă — Tartalék alap	429 59	
3	„ hipotec. — Ielzálogos váltók	158621	—	3	Fond de pensiune — Nyugdíj alap	30 83	
4	Imprumuturi hipotecare — Ielzálogos kölcsönök	97848	—	4	Fond cultural — Művelődési alap	24 23	484 65
5	„ pe obligațiuni — Kötelezvény kölcsönök	33383	—	5	Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek		208293 38
6	Mobilier — Üzleti berendezés 1537 48		1384	6	Reescompt — Visszleszámitolás		261160
	Amortisare — Leirás	153 48		7	Dividendă neridicată — fel nem vett osztalék		44 61
7	Spese de fondare — Alapítási költségek	296 15		8	Creditori — Hitelezők		18782 36
	Amortisare — Leirás	74 15		9	Interese transitoare anticipate — Előleges átmeneti kamatok		6678 50
8	Debitori — Adosók	2831			Profit curat — Tiszta nyereség		4429 01
9	Interese restante — Hátralékos kamat.	555	44				559872 51
		559872	51				

Debit.—Tartozik. Contul Profit și Perderi.—Nyereség és veszteség számla. Credit.—Követel.

Debit.—Tartozik.		Contul Profit și Perderi.—Nyereség és veszteség számla.		Credit.—Követel.	
		Cor.	fil.		
Interese: — Kamatok:				Interese: — Kamatok:	
de depuneri — betétek után	7350 43			de escompt — leszámitolási kamat	2012 66
4% fondului de rezervă — 4% a tartalék alap részére	16 52	7366	95	de imprumut hipot. — jelzálogos kölcsönök után	5770 64
Spese: — Költségek:				de cambii hipot. — jelzálogos-váltó kölcsönök után	7956 04
de întreținere — ház tartási költségek	906 78			de imprum. cu obligațiuni — Kötelezvény kölcsönök után	2817 23
salare — fizetése	3940 —			de cont-curent — folyó számla kamat	111 95
chirie — házbér	360 —				
porto — postabér	98 58				
marce de prezență — jelenléti diják	168 —	5473	36		
Contribuție: — Adó:					
directă — egyenes	436 53				
10% după int. depun.		1171	57		
10% betéti kam. után	735 04				
Amortisări: — Leirások:					
din mobilier — az üzleti berendezésből	153 48				
din spese de fondare — alapítási költségből	74 15	227	63		
Profit curat — Tiszta nyereség	4429 01	4429	01		
		18668	52		

Sighișoara, la 31 Decemvrie 1906. — Segesvár, 1906 Deczember 31-én.

Dr. Cornea m. p.,
director executiv. — vezérigazgató.

Ioan Varga m. p.,
comptabil. — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Ioan Muntean m. p.,
președinte — elnök.

Nicolae Dobre m. p.,

Dr. Cornea m. p.,

Chirion Muntean m. p.,

Nicolae Manta m. p.,

Mihailă Gavrilă m. p.

S'a examinat și aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă. Megvizsgáltatott és a szabályszerűen vezetett fő- és segédkönyvekkel egybehangzónak találtatott.

Sighișoara, la 23 Ianuarie 1907. — Segesvár, 1907 január 23-án.

I. Vătășan m. p.,
revisor expert — szak vizsgáló

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő bizottság:

Ioan Dan m. p.,
președinte — elnök.

Ioan Hertioga m. p.,

Nicolae Bellu m. p.,

Mihail Ittu m. p.

Publicațiune.

Subscrișii lăcătuși artistici de mașine și construcții din Brașov au onoarea a face cunoscut On. public, că sunt constrânși, în urma urcării considerabile a prețurilor tuturor materialelor brute și auxiliare, precum și a plăților lucrătorilor și a timpului redus de lucru, a se înțelege la o urcare moderată a prețurilor. În fiecare atelier de lucru se poate lua în vedere tariful prețurilor la ori și care lucrare.

Cu toată stima

Brüder Schiel
Tentsch Iulius
Bernhardt R. Friedr.
Bernhardt R. Nachf.
Ferenczy Károly
Ferenczy Béla

Gromen Michael
Horvath & Conradt
Jurak Karl jun.
Kneisel Josef
Knopf Heinrich
Köpf Rudolf

Kósa Gyula
Koseriu Aurel
Lindner Peter
Marko Alexander
Pavlik Josef
Precup Eugen

Roth Julius
Schindler Ad.
Schwecht Friedrich
Stössel Karl
Székely Karl
Szóke István.

Szombat Samuel
Tartler Michael
Thieskes Thomas
Ținț Nicolaus
Wagner Friedrich
Widmann Alfred.

Lecțiuni de Pian

cu teorie perfectă, precum și lecțiuni în limba franceză predă o Domnișoară română cu condiții foarte avantajoase. Informații se pot lua dela Administrațiunea „Gazetei“.

C. H. Neustädter!

Untură de pește Dorș
 veritabilă
 este cel mai bun
mijloc de întărire
 pentru copii, adulți.

Droguerie medicinală

C. H. Neustädter,

Brașov, Strada Porții 15.

De vânzare

2 mașini cu foc de împletit
 cu tot ce e al lor complet. Una de 6 puteri de cai, una de 4½ sunt de vânzare cu preț convenabil.

Doritorii a se adresa la proprietarul **Stefan Bulmes**, în Zărnești.

(2696,3-3.)

Contra tusei, răgușelei și catarului are efect mai bun

Bomboane Pemete
 ale lui **RÉTHY**

a se observă, ca la cumpărare să se ceară expres **Bomboane Réthy**, deoarece sunt multe imitații rele.

1 Carton 60 bani.

Să cumpărăm numai

RÉTHY Pemete bombone!

De vânzare.

Casa din orașul intern Brașov strada Castelului Nr. 33, este de vânzare din mână liberă. Condițiunile favorabile să pot afla în cancelaria avocatului Simeon Damian strada Hirscher Nr. 7.

În 6 zile

la

AMERICA.

Transport de persoane

în

CANADA și ARGENTINA.

— Cereți clarificări. —

E de ajuns carte posta ă.

Răspundem românește.

FALK et Comp.

Secția românească.

Hamburg.

Strada Raboisen Nr. 30.

Ce etate aveți?

Fața D-voastră este de- vadă. — Dacă doriți a vă conserva fața tinăra întrebuițați **Pudra Actina de Cologne.**

o novitate pe temei științifice, pentru conservarea și înfrumusețarea teintului

și evitați pudra de orez, care astupă porii și produce sgrăbunțe. **ACTINA** are efect admirabil asupra necurețeniei teintului, feței galbene, sgrăbunțosei, pistruiei etc. A se aplica cu o bucată de piele de caprioră albă, sau cu o basma de batist. **Pudra actina** neparfumată în cutii sau pungulițe. Economie mare la **Pudra** în urma pachetării (legal apăr.). Mijloc prob. pentru îngrijirea copiilor, îngrijirea picorelor. Depărtează ori-ce miros de sudoare. — O plăcere după baie și ras. Recomandată de medici. Prețul 3 cutii parf. Cor. 2, neparf. Cor. 1-50, în pungulițe 30 b. În farmaciile Ed. Kugler, Fr. Kelemen, G. Obert. En gros la: G. & R. Fritz, Wien și A. Notsch & C. Wien.

Pene de gâscă

ieftine, din Boemia, pentru umplut perini,

5 Kilo nou curățite Cor. 9-60, mai bune Cor. 12.—, fulgi albi Cor. 18-24, fulgi ca zăpada Cor. 30-36.

Se trimite franco cu rambursă. Se primește îndărăt său se schimbă ce nu convine cu rebonificarea portului postal.

BENEDICKT SACHSEL, Lobes 357
 Post Pilsen, 15-5, Böhmen.

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 3.

vis-à-vis de Băcănia Stéua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de morțe, aședământul său de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta **cu prețuri ieftine.**

Comisiune și **depon de sicriuri de metal** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprie a tuturor **sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.**

Depou de **cununii** pentru monumente și plăntici cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de marmură, care **funebre proprii cu 2 și cu 4 cai**, precum și un **car funebru** vênêt, pentru **copii**, precum și cioclii.

Comandă întregi se eșecută **prompt și ieftin**, i a u asupra-mi și **transporturi de morți în străinătate.**

La casuri de morțe a se adresa la

E. Tutsek.

16-*

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provêdut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté eșecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
 ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚA,
 LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
 DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
 DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURİ.

REGISTRE și IMPRIMATE
 pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURİ.

*Compturi, Adrese,
 Circulare, Scrisori,
 Couverts, în toată mărimea.*

TARIFE COMERCIALE,
 INDUSTRIALE, de **HOTELURI**
 și **RESTAURANTE.**

PREȚURİ-CURENTE și DIVERSE
BILETE DE ÎNMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biurul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, îndêrpt în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia **A. MUREȘIANU**, Brașov.